ధుంధుమారుతము

1073
8769

వేదాంత గ్రంథాలు

శ్రీ

శ్రీరామచంద్రాయనమః.

శ్రీశారదాంబాయైనమః.

శ్రీగురుపరబ్రహ్మణేనమః.

ఝంఝామారుతము

అనఁ,

"భూస్వర్గలక్ష్మి" కొఱకై విమర్శనము.

"చూ! గారడీ"

నాటకాంతరము.

సత్యవాది:

విమర్శకుఁడు.

ఇది,

కర్నూలుపురీ మిత్రబృంద సాహాయ్యంబున

అనంతపురము.

ఏ. పి. కవి, అండు కో.,

వారి బాలభారతీ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడియె.

1919.

దీని వెల అణాలు.

శ్రీగురుపరబ్రహ్మణేనమః

విజ్ఞాపనము.

క. న్యాయాన్యాయ విచారా,..మేయులు రసికప్రకార మేదురనిరతుల్
శ్రీయుతులగు సజ్జనులు మ, దీయనతుల నాదరించి దీవించుతనన్.

మహాజనులారా! యభిజ్ఞులారా!

యీ యూరియందు (కర్నూలు పురంబునందు) శ్రీ రామభజన సమాజంబని యొకభజనసమాజం బున్నదని యందరెరింగినదే. ఈ కాల యుక్తి సంవత్సర భాద్రపదశుద్ధ పంచమి [illegible] తృతీయ వార్షి కోత్సవము సమంచితంబుగా [illegible]. [illegible] ద్వార్షిక [illegible] ప్రచురించబడినవి. [illegible] కొన్ని [illegible] వట దేవ స్తుతి పద్యంబులు [illegible] వార నాటి ప్రచురము [illegible] నటు నని [illegible]

మ. "తెలివి [illegible] దీటు [illegible]
దుబుకు [illegible]; నీ [illegible], దీ [illegible]
లలితాంచ [illegible], రాజ [illegible]
ద్దలసాంగత్యము [illegible]! [illegible]! తత్త్వేచ్ఛవా? రాఘవా!
విపులముగా తెలుపుటకై టీక వ్రాయుట మంచిదికదా! అది యెట్లన్నన:—

దత్తమండలము:— (ceded distrcts) అనగా బళ్ళారి, అనంత పురము, కడప, కర్నూలు, అను నీ నాల్గుజిల్లాల యొక్క సమూహము; తెలివిక=జ్ఞానంబునందును; [illegible]న=లోకులు; అయిక=అయినటువంటి; దీటుక=సరిలేని, వచఃపాళి=మాటలయొక్క సమూహము; నీసవా... నచే; నీ=నీయొక్క; సదా [illegible]చే=[illegible] సేవచేత; తోరం ...మక; తోరంపుక=మిక్కిలిగా, నీ=నీయొక్క, పూజనా=పూజ యందు, [illegible]=కోమ లీకృతంబయి రంజింపబడి అంచత్=ఒప్పుచున్నటువంటి, హృదయ=మన ములయొక్క, ప్రకారగరిమక=రీతుల యొక్కయతిశయముచేత, రాజన్మనీషా?... ప్రకాశింపుచున్న వివేక సమూహముచేత, పెద్దల సాంగత్యముచేత, (మొద లుగాగల) యిందులక=ఈకారణములచేత; ఓ=ఓ: అథవా! పుట్టుక లేనివాడా! తత్త్వేచ్ఛవా! తత్త్వమే యిచ్ఛగాగలవాడా! రాఘ వా! మానెను-అణఁగెను.

తాత్పర్యము:— దత్తమండలంబు జ్ఞానంబునందు లోకులనగానున్న దనుపటునంటి [illegible] సముదాయము, ఓయుభవా! తత్త్వప్రభా రాఘవా! నీయొక్క సేవ? రతిచేత నేమి? నీపూజ లుండే మర్గంబులయి యానందంబును జెందుకుంసిన మనస్సులయొక్క రీతుల యుతీతయును చేత నేమి? బుద్ధిప్రకాశంబుల [illegible] పెద్దలవలన నేమి? పారిసాంగత్యము చేత నేమి? [illegible] పయికారణంబులవలన నణగిపోయినది.

(దత్తమండల [illegible] తీసుకొన్న మొక్కడిదనిన; ఆంధ్రదేశ [illegible] ఆంధ్రగీర్వాణవిద్యాసభా స్థాపితో [illegible] సంఘము వారి పత్రంబునం (ప్రచురింపబడి [illegible]) సం॥ 17 [illegible] సం 3.

దత్తమండలములోని యాంధ్రులకును సర్కారులోని యాంధ్రులకును [illegible] భేదములు కలవనియును నందువలన [illegible] రాష్ట్రములోం జేర్పుట వలన [illegible] అట్లు చేస్తే [illegible] సర్కారులలోని వారు దత్తమండలముల [illegible] విద్యా [illegible] ఎక్కువగా నున్నందున దత్తమండలముల వారికి [illegible] యనుచును కొందర ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణము [illegible] చేయుచున్నారు.

[illegible] పుస్తకంబులో [illegible], 19, 20, వ పేజీల లో, సర్కారులలోని వారికిని, దత్తమండలములోని వారికిని బలుకు భేదంబులు కలవను [illegible] కొంతవరకు సూచింపబడి ఖండిం చేయబడినది. పై నుదాహరించిన పద్య [illegible] మున్నది.

[illegible] చెప్పవలసియున్నది. ([illegible] శాస్త్రి, శతావధానులు, విద్వాన్ [illegible], బాలసరస్వతి, బాలకలానిధి, [illegible] ఘనాపాఠి [illegible] సహిత [illegible] వేంకటేశ్వర [illegible] "[illegible] శతావధానంబు" [illegible] ప్రారంభంబున [illegible] చెప్పి యున్నారు.

శ్లో॥ శ్రీ [illegible] నాం [illegible]
[illegible] ౧.
శ్లో॥ [illegible]
([illegible])

చదువరులారా! [illegible] ప్రతి మానవుడును [illegible] యను [illegible] సర్వ [illegible] [illegible] పనులలో [illegible] ధనము నవ

హరింపవలయునని యనేకులు పుణ్యజన సద్రసికులగు తత్కారసమహాశయులు సర్వదా యత్నించుచునే యుందురు. సంపన్నగృహస్థులు తమతమ గృహాదికములవలెనే వీరలనుండి యున్నమిద్దానిని గాఁపాడుకొనుచునే యుండవలయును. ఏమనిఁజెప్పుదు, ఈప్రమాణాను సారముగా బయిఁదెలుపఁబడిన పద్యమును వ్రాసినవారియొక్క విషయమున రసికులయిన మీవంటి వారికిఁగల యాదరణంబును దగ్గింపవలయునని, కొందరు మహాశయులు పయినఁజెప్పిన రీతిగా బాహ్యంబునకు లేని యర్థంబును నో అయ్యలారా! మన దత్తమండలమఁట, తెలివిలేనిదఁట; తానొక్కఁడే తెలివిగలవాఁడఁట; తన దైవభక్తిచేతనే దీని యపకీర్తిపోవునఁట; చూడండి! యేప్రకారముగ వ్రాసినాఁడో? యని, యుండినదానికి విరుద్ధముగా, ననూయాత్మకములయిన కల్పనములఁజేసి, యిష్టమువచ్చినయట్లు బోధించుచున్నారు. రసికులయొక్క సమాదరణంబును దగ్గింపఁజేసికొనకుండుటకు, ఈప్రకారముగా, ఏవయిన, వికటప్రకటనములు బయలుదేరినయెడల, దేనివయిన వికట ప్రకటనము బయలుదేరినదో దానికి సమాధానముఁ జెప్పుటవిధి. ఆ విధిప్రకారమేమి? పయినున్న కవీశ్వర వచనప్రమాణ ప్రకారమేమి? యీ సమాధానములు చెప్పఁబడియున్నవి. కాఁబట్టి:—

క. "వినఁదగు నెవ్వరు సెప్పిన, వినినంతనె వేగపడక వివరింపఁదగుఁ
గనికల్ల నిజముఁదెలిసిన, మనుజుఁడెపో! నీతిపరుఁడు మహిలోసుమతీ!!

అను నీతిప్రకారము విబుధులు చిత్తగించెదరు గాక యని ప్రార్థన.

ఇట్లు విధేయుఁడు,
బాలకవి, దోమా. వేంకటస్వామిగుప్త, శతావధాని.
కర్నూలు.

ఒక మాట.

దీటుగ=సరిదయిన, (ఇందు సందర్భానుసారంబునుబట్టి వ్యతిరేకత్వమారోపింపఁబడును. ఇందులకుఁ బ్రమాణము:—బమ్మెర పోతరాజుని భాగవతంబునందు దశమస్కంధము.

రుక్మిణీకల్యాణమునందు:—

చ. వినుము! విదర్భదేశమున వీఁడుకుండిన భర్త భీష్మకుం
డనునొక ధాత్రిరాజు కలఁ డాతని కేవురు పుత్రులగ్రజుం
డనఘుఁడు రుక్మినాఁబరగు నందరకుం గడగొట్టుచెల్లెలై
మనుజవరేణ్య! పుట్టెనొక మానినిరుక్మిణి నాఁబ్రసిద్ధయై,

బ్రహ్మశ్రీ, వావిళ్ళ. రామస్వామిశాస్త్రులు అండుసన్సువారు వ్రాయించిన
వ్యాఖ్యానంబునందు,

"కృష్ణద్వేషియైన రుక్మికిని అనఘుఁడు అనుట కడు దుస్తరము. ఇచ్చట అనఘశబ్దము ప్రాసనిమిత్తము వేయఁబడినది కాని, విపరీత లక్షణముచే మహాపాపియగు రుక్మికి అనఘ శబ్దము విశేషణమని కాని యూహింపనగు.

అదే ప్రకారముగా:—దీర్ఘుఁడు అనఁగా "నతియయిన" యను నర్థంబు సామాన్య వాచకంబులపట్లఁ గన్పట్టును విపరీతార్థ ప్రతిపాదకంబునం దేమి? మాన్య వాచకంబులం దేమి? వ్యతిరేకార్థము నిచ్చును, ఆ కారణమువలన సరి కాని యనుభావము చెప్పును.

ఇం. నః:—

గీ. దొంగవలె వచ్చి యిచ్చట దొంగినావ, దేవయా! బావగారు! పెద్దామెకోప
గించినందులకా? బళా! మంచివాఁడ, వేమఁటుదువు? మునలామె యేమి వేఁకి.

(వైజయంతీవిలాసము.)

మంచివాఁడవు ప్రయోగము పరిహాసపూర్వకమయినది. విపరీతార్థ ప్రతిపాదకము అని యెఱుఁగునది.

పూజనీయులును గుణగ్రహణపారీణులును, పెద్దలును, అభిజ్ఞులును నయిన కవి కింతకంటె నెక్కువగా విన్నవించుకొనుటలో విశేషము లేదు. కాఁబట్టి యీ సంగతి నేమి? దీనివలన బట్టబయలగునేమి? యింతటితో విరమింపఁజేయుచు, [illegible], [illegible], [illegible] చెప్పరచుట కనుకూలముగాఁ బద్యముపై నర్థములు కల్పించిన మహాశయులకు కృతజ్ఞులమయి యుండుము.

ఇట్లు,
దాసా. వేంకటస్వామిగుప్త.

పీఠిక.

భాషాఽభిమానాఽవతంసులారా!

దీనిని (ఝంఝామారుతంబును) వ్రాయుటయం దొక్కవిశేషం బునఁ గ్రమంబును మీఱితిమి. అసంగతి అనఁగా "పితృకపటబ్రహ్మా స్త్రంబు"ను విడుచుట యయినదన్నమాటను విద్వాంసులయిన తామె రుంగగలరు. మన్నింపుడు. అనూయాగ్రస్తాఽశిష్టులు పునరుక్తులం బలెఁ దోఁచునా? యను సంశయంబు వ్యక్తీకరణాఽనుకూల నిమిత్తము మాసినది. ఇంకను అనేకంబులయిన దోసంగులెసంగియుండును తమింది మమ్మాదరింపుఁడని వేఁడికము.

కణ్వపురీ.
26-12-19

ఇతి,
సత్యాబగీ, విమర్శకః.

శ్రీ గురుపరబ్రహ్మణే నమః.

ప్రాస్తావికము.

ఉ. శ్రీపతి కంఠరాజిత పతీక్షణదీక్ష ప్రశస్తమూర్తి! సం
పాదితశుద్ధకీర్తులు భాగ్యవిరాజిత! శాంతి! మ
మ్మాదరిమొక్కి వేడెద దయా మ్రొక్కెద రాగిలి వేఁడెద
కోమలమైన దివ్యపదకంజములుంపుము! శిష్టపోషకా.

శా. అమ్మా! మాత్రవతిపదాలపాలకా పీఠం లాలనాముకొ నెసిరం
చిమ్మెత్తివారలఁ గోపగింప మహాశక్తీ! ఉతీరింక నీకు ఏం
కమ్మన్ జూపెదఁ గట్లబాలతలను, వశ! కాలమ్ము నీకేలరా! యనా?
వమ్మా! కదె విఁరిగా! స్వబుద్ధి వస మశ బలాత్మను గాఁ జింకెను
గొమ్మా! కాంచినవారమిద్ది విధురా! కుందేయుడుఖా! భాంతీ!

ఉ. శారదపూర్ణచంద్ర ఘనసార పటీర సుధాప్రవాహ శిం
డీర సుగంధ గంధ కలితయువు నీవు కదమ్మ? యట్టి ని
న్నెరొ? [illegible] గిరిన సంతటికీర్తి తొలంగునీకు? భూ
దాకలు దా [illegible] దత్పరతం బొసరింపరే? రసో
దారమ్ము ప్రాకటిక [illegible] దానిని సంగిరించంగ లేక వే
సారిన [illegible] భక్తముగ పుప్పలి దన్నచరాత్రనే
[illegible] ఘుమంగిని [illegible] సద్గుల రొప్పికొందురే?

ఉ. అమ్మ! [illegible] యమ్మలకొమ్మ! జగమ్ములమ్మ! ను
[illegible] యింపవలెంగి నే నమ్మ! యే
[illegible] లేక [illegible] సుమసట్టి గ
[illegible] వదంబు శాంకరీ.

ఉ. దే [illegible] లిచ్చి [illegible] నం
భావన [illegible]
[illegible]
[illegible] గ్రహింపుమా.

గీ. [illegible] విలాసకుందు
[illegible]
[illegible]

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible] శ్రీ
[illegible]

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible] శ్రీ
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible] దంతో!

విజ్ఞాపన.

చంపకమాలిక.

నిరుపమ శేముషీకలిత నిర్మలచిత్త సరోజులార! బం
ధురతర సత్కళావళి సదూర్జిత మానసులార! సత్యశో
భరితదిగంతులార! ప్రతిభాఘనశాస్త్రసదసద్వివేకతా
నిరతిశయబుద్ధులార! కమనీయ గుణాంచిత రూపులార! యో
దురితవిదూరులార! పరితోషిత సజ్జన పాళులార! యో
వరజనులార! సాధుగణ వత్సలులార! బుధాళులార! యో
వరసకవీంద్రులార! యశోఘనసంకులవంశ దినేశులార! యీ
తెరగు వినుండు! దీనగల దీటు నెరుంగుడు! న్యాయమెయ్యదో
యరయుఁడనూనపేశ [illegible] గదోసము లేనివార సిం
బరిపరీక్షిదూషణ [illegible] జనంబులేరో? యా
విరసులకింతబుద్ధి గరపింపుడు! పావనులైన మీకలిం
దగునిటులుంచ గొందరను [illegible] లేదియు [illegible]
దరిసి విచారణంబులను [illegible] బనిలేదె? కాంచరే!

విద్వాంసులారా! రసికసత్తములారా!

అభినవ కవులచే [illegible] రీతిగా సంగ్రహింపబడిన "ఘూంపా[illegible]" అను నొక [illegible] సందర్భ [illegible] దానిని విషయంబున రసిక [illegible], విద్వాంసులు, [illegible] జర్చించి [illegible] "[illegible]" అను నామెత ప్రకారము [illegible] గొంతవర [illegible] సత్యమును, [illegible], [illegible] అంగీకరించున్నవో పఠించ మొకశ [illegible]. కలయాగ్రంథము [illegible] బరికింప గలరో? కారో? కలిగిన [illegible] అభిప్రాయంబులు గొంత [illegible] దగ్గును. [illegible] విశేషముయినది [illegible] పోయిన అవసరములయిన [illegible] ముఖ్యము [illegible]. కావున యిట్టి విషయంబును కేవలము పాఠక మహాశయులకు విన్నవింపటయే శ్రద్ధా

వంబు కావున ప్రత్యక్షర పరిశీలనంబు గావింపఁబూనుకొనక యీ "భూస్వర్గము"ను "స్థాలీ పులాకన్యాయంబు"గా విమర్శింతుము అని విన్నపము.

ఏకార్యంబునందైనను దోషంబులుండవా? అట్టి వున్నయెడల వానిని మన్నింపవలయునని రసికులయిన తమకు జ్ఞాపకంబు గావింపవలసిన పని లేదు.

ఇతి,
విమర్శకుఁ,
సత్యవాదీ.

కర్నూలుపేట
19-11-19.

శ్రీగురుపరబ్రహ్మణే నమః.

ఘుంఘూమారులము

"చూ! గారడీ"

ప్రథమవిశేషణము.

పాఠకమహాశయులారా!

"భూస్వర్గము"ను పఠింపనగుచున్నది ఇయ్యది వ్రాసినవారు అభినవకవులు. అభినవకవిని నాయకునిచే యుక్తముగాఁ గానవచ్చుట లేదా? "అభినవశబ్దమున్కు"నకు "క్రొత్త" యని యర్థము. "మాత" అనినను "అమ్మ" అనినను, ఒకటే యర్థము కదా? కావున, యీయభినవకవిని "క్రొత్తకవి" యనియు, "క్రొక్కవి" యనియుఁ వ్యవహరించవచ్చును. అయినను ఈ యుపన్యాసమునందు సుఖముగా వ్యవహరించెదము గాక. ప్రకృతమునకు అనఁగా కొన్ని పద్యముల నేర్చినయెడల సనుకూలంబుగా నుండునని తలంచెదము. ముందు ముఖపత్రంబును పరిశీలింతము.

శ్రీమత్పరమహంస సద్గురు పరబ్రహ్మణేనమః.

భూస్కా. లడ్డు

ఇది,

బాలకవి - అనుములసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారి
విద్యార్థులగు
అభినవకవులు:
రచయితలు.

1918.

చంద్రమౌళీశ్వర ప్రెస్:—కర్నూలు.

"భూస్కాలడ్డు" చేసినవారు అచ్చుతప్పులను హస్తదోషంబులను మన్నింతురని పండిత బృందమ్మును నమ్మియున్నారు.

"భూ స్కా ల డ్డు"

ఈపుస్తక నామధేయంబునందు ఏలాటి పొరపాటు ఉండతగదు. కాబట్టి, దీని యర్థమును విచారింతము. ఆంధ్రమునకు సంస్కృతంబు నుండి తత్సమములు తద్భవములు ఏర్పడును. "భూస్కాలడ్డు సంస్కృత భాషా నిఘంటు ప్రకారముగాని ఆంధ్ర నిబంధన ప్రకారముగాని ఎట్టి యర్థంబునకు ఆస్పదంబు కాదు.

అయినను దీనిని క్రొత్తకవులుగారు చట్టముల ప్రకారము ఇతరభాష లనుండి కాలానుసారముగా నేమి? దేశీయములుగా నేమి? పదంబులను గైకొనవచ్చునని సమర్థింప ప్రయత్నింతురేమో! సరే! అందుల కొడం బడుదము. హిందూస్థానీభాషనుండి దీని పరిగ్రహించిరన యొక యుప పాదనము (Proposition) గావించెదముగాక! అప్పుడు కొంచెము పొం దికగానుండును. అర్థమును విచారింపవచ్చును, హిందూస్థానీ భాషలో "భూస్కాలడ్డు" "పొట్టులడ్డు" అని యర్థము చెప్పుదురు. "లడ్డు" అనగా,

సారవంతములై, రుచ్యమై, మధురమై బలకరములైన (అనగా నేయి, శనగ పిండి, ముంతమామిడిపప్పు మున్నగు) వస్తువులచే చేయఁబడినదై భుజి యించువారికి నాలుకకు ఇంపు నొసంగును. అట్టి లడ్డును జేయువిధానము అందరికి తెలియకయున్నను ఆ లడ్డులో వేసే పదార్థములు చేసినచో దాని నమూనను గనిపెట్టినవారు లేరు. ఎవ్వరయినను వయినెన్ని నమూనలయినను, రుచ్యమయినను, సారవంతమయిన ఒక శర్కర శనగపిండి మున్నగువానితో చేయఁబడిన యుండను దప్పియిచ్చినయెడల అది లడ్డని పుచ్చుకొందురు కాని, పొట్లమును తెచ్చి యిచ్చిన పిదప విచారింతురో లేదో అనుభవమునకు లేదు గదా. ఇది కలికాలము. మాయలు కొంతవరకు లేవు, జనులను ఏమరచుటకు ఎన్నియెన్నో పన్నాగములు పన్నఁబడుచున్నవి. కాఁబట్టి మన "భాగ్యలక్ష్మి" యనునది గాక ఇతర పొట్లములు నమునఁ జేయఁబడి యుండవచ్చును. "భాగ్యలక్ష్మి" నీవు యెరుంగవు. గుర్తింపనేలేదు. అట్టి పదార్థముతో "లడ్డు" ను జేయువారు "గారడీలు" ఇంకెవ్వరు? హా! ఇట్టిటిలో రసికులు మోసపోగలరు! ఓ "స్వామి! గారడీ!" చాలింపుము! బుద్ధికలిగినను! ఉన్నట్టి వేగంబున ఒకవంపుగా బాయుతము ఏతెంచుచున్నది. ఊ! ఆలస్య మేల?

ఇంకొక కారణ ముండవచ్చును. లోపలి యంశంబులయొక్క సారాంశం బేమయిన ఈ "భాగ్యలక్ష్మి" కావచ్చునా? కాదు. ఎందువలనగా రచయితలు గారు తెల్పిన సిద్ధాంతము ఆపుస్తకంబుయొక్క 23-వ పుట యందు ఇమిడియున్నది. "ఆరోగ్యము, పోషణము, పరిరక్ష, ఈ మూడు మాట లన్న మాకేమో పిచ్చియైపోయి" ఈ ప్రకారముగా తమ సిద్ధాంతము "పిచ్చి తేలిపోయి యుండగా భాగ్యలక్ష్మి చెందుదురో?" రచయితలు "అభినవకవులు" అనగా "క్రొత్తకవులు" అని ఇదివరకే తెలుపబడినది. క్రొత్తవారికిని ప్రాతవారికిని ఏంటి యుండు భేదమున్నట్లే ఈ క్రొత్తకవులకును ప్రాంతకవులకును భేదముండును. వారి నియమములే చాల నూతనముగా నుండునని ఈ క్రింది పరిశీలన వలనఁ దెలియనగును. "భాగ్యలక్ష్మి" ముఖపత్రంబును మఱియొకమారు చూపెదను.

ఇది,

బాలకవి - అనుముల సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారి విద్యాస్థలరగు

అభినవకవులు:

రచయితలు.

1918.

చంద్రమౌళీశ్వర ప్రెస్:—కర్నూలు.

అభినవకవులుగారూ!

ఈ పత్రంబును తామే వ్రాసియుందురని తలంచెదము. "ఇది" (ప్రథమావిభక్తి) జ్ఞాపకముంచుకొనుడు,' తను గురువులుగారికి తాము ప్రయోగించిన శర్మపదముచేత వారు బ్రాహ్మణులని తెలియుట. అయినను వారికీపట్ల బ్రాహ్మణ్యత్వంబయిన పదర్యాద యావశ్యకము లేదా? తాము పరమహంసాశ్రితులు, కావున శాస్త్రసమ్మతంబున "గురుప్రశిష్యోపాయ శిష్యయు గురువారో" అను ఈ శాస్త్రవచనము తమకు స్ఫురించియుండవచ్చును. అందులకు వారికి బ్రాహ్మణ్యమార్గప "మహిమ" యాయనది.

"ఇది" ప్రథమావిభక్తి ఏకవచనము నపుంసకలింగము. జ్ఞాపకము చేసెదము.

"అభినవకవులు రచయితలు" పురుషలింగము ప్రథమావిభక్తి బహువచనము. ఈ సర్వనామము నపుంసక లింగైకవచనంబగుటను, అభినవకవుల పుంలింగ బహువచనత్వము కెట్లు న్వయించునో? ...... అనగా ఈ "భూనాట్యముల" అభినవకవులు. రచయితలు వ్రాసినట్టి గ్రోత్రకవులు ఈప్రకారంబుగా, తాము, "గ్రోత్రకవులు" గారే "బూనాట్యముల" ద్దయితే రనుటను నిస్సంశయము. ఇది వ్యాకరణము. ఇంక గ్రోత్రవచనయాభట్టుగా రచతరించి, దీని సమర్థింపవచ్చును.

ఇంక "చంద్రమౌళీశ్వర ప్రెస్:—కర్నూలు" ఎక్కడి కన్వయించునో? యిది వస్తుధ్వనియో? రసధ్వనియో? అలంకారధ్వనియో? భావధ్వనియో? కాదు. అభినవకవి లక్షణ సాంప్రదాయంబులలో చేరిన

పీఠిక.

"భూస్వాలక్షణ శోకపీఠికయే తక్కున" పీఠిక యంతయు ముఖపత్ర రూపమునసే తాము గూఢముగాఁ దెలిపియున్నారు. దాని నిందాఁక, మేము వివరించితిమి. మరల వ్రాయుట పునరుక్తి దోషముకదా! ఆదోషంబునకు దేవరవారు పాత్రులుకాలేదు.

"కాగితములు పిరియము" కాగితములు "పి"యమయినంత సూత్రమున భూస్వాలక్షణ వ్యాపింపలేదా? ఒక పీఠికమాత్రము గీఠిక యయినది కాని.

"క. జనరాండ్రీ యాషగ.......లకుఁ"

ఈజనరాండ్రు పిలుపని పేరంటంబున కేతెంచిరి. వారితోఁ గార్యంబులేదు

పేజి 8 "సరసోపస్వాంతత విశారదశారద తుల్యసాహితీపసుల.... గణ్యులఁ."

విశారదశారద...శారద—సరస్వతి

శారద=నద్యపినలు } సామ స్థరస్థములు.
సూత్రము }
అసమర్థుఁడు }

[illegible]

శాంబు [illegible] వృషభము. [illegible] "శార దాశిస్త్రి" [illegible] "న" [illegible]

[illegible] ఎందుకో? [illegible] సరస్వతి [illegible]

"న" [illegible] సరస్వతి వచంబు [illegible]

[illegible]? [illegible] కానల [illegible]

ఇతరము [illegible] సందర్భ[illegible]. ఎందుకగును? [illegible] కవుల సామర్థ్యంబునకు లోటు లేదు. [illegible] "న" గుణము కాలేదు. ఇఁక లింగము బాధయుండుసు? "నిరంకుశాః కవయః" [illegible] నభిన కవయః"

పేజీ. 3. “ఆత్మస్తుతి”

గుణగ్రహణ పారీణులారా!

యీ విషయంబున మా విజ్ఞాపనం బీతెరంగుననున్నది. అది యేమన, శ్రీ....గుప్తగారి ప్రత్యుత్తరం బిటులనున్నది. తిలకింపుండు.

(ఇందులకు వచ్చిన పండితాభిప్రాయంబులు దిక్ప్రదర్శనంబుగా నుదాహరింపం బడుచున్నవి.)

బ్రహ్మశ్రీ, దూపావతారం శేషశాస్త్రులువారు

ప్రొద్దుటూరు.

రా. వెంకటస్వామిగుప్తగారి పద్యము చూచితిని. అందులో నాకు దోషమేమియు నగుపడలేదు.

ఇంతే ఆశీర్వచనములు.

శ్రీమాన్, మరింగంటి రాఘవాచార్యులవారు, జగ్గయ్యపేట:-

వెంకటేశ్వరో విజయతే.

వైశ్యకులతిలకా! మీ యొంపిన అనువాదము పండితాఖండలుల మనఃకంజములను వికసింపజేయు భానుభాను వితతియని నొక్కి వక్కాణింప నేల? ఆర్యులు (తత్త్వార్థే సదవంశితమ్) అని వాక్రుచ్చిరి. దీని యర్థంబా పరప్రత్యయనేయబుద్ధుల కెట్లుండగందగు. మ. తెలిపిందక్కువ దత్తమండలము:—అను యీ పద్యమువారి దూషణమునకున్నూ, కవయిత్రి భాషణమునకున్ను ఏర్పడినది కాదని మా నదభిప్రాయము. ఎట్లన ఆపద్యమే వేనోళ్ళ నుద్ఘోషించుచుండె. ఇకనైన నామహాత్ములు సదభిప్రాయంబు

నకు శ్రీపరమేశ్వరుండు అనుగ్రహించుగాక. దైవవంచితులకు నేటికాలములకు దత్తమునకు సంస్థలం గూర్చి పరిజ్ఞానము నశించెగాబోలు. పాపము! శాంతము.... ....రమానాయకుండు సద్వాదప్రవర్తకుండవైన నిన్ను శ్రీగంటి ప్రసారంబుల నీక్షించుగాక.

ఇట్లు,

మరింగంటి - రాఘవాచార్యులు.

బ్రహ్మశ్రీ, కింకవీంద్ర ఘటాపంచానన, బాలసరస్వతి, బాలకళానిధి, విద్వత్కవి, శతావధాని, శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వర మహాకవులలో నొకరైయున శ్రీ దేవమూర్తులయిన చెళ్ళపిళ్ళ వేంకటశాస్త్రులవారు "కడియము" నుండి వ్రాసిపంపిన యభిప్రాయము.

"మీరు వ్రాసినదానిని కొంతదాక చూచితిని. యుక్తియుక్తమని నే నభిప్రాయపడితిని."

చదువరులారా! యింక జర్చనీయాంశంబునకు వత్తము.

.... "పొట్టులజ్జ" లో గ్రంథకర్తృవులుగారు వ్రాయుటయిట్లు.

"ఈ ప్రగల్భముల నాలకింపుడు! మీకెట్లుండునో?"

పరమహంసాశ్రిత సమాజంబు నలంకరింపదగిన యీగ్రంథరాజము యొక్క పూర్తిని, తమ శాంతమును, దయను, నవసద్వివేకంబును, ప్రకటించినారు, ఈప్రకారముగా వ్రాసియున్నారు. ఈ వచనంబెంతో శ్రుతికటువుగా నుండలేదా? సరే! కానిండు! అంశంబున కేతెంచెదముగాక!

"మ త్రైలివింపన్నావ దత్తమండలమునుండి దీటుగా నవపాళి యిందులకుఁ మానెను".... ....

ఇట్లు,

బాలకవి, శతావధాని,

దోమా - వెంకటస్వామిగుప్త, కార్యదర్శి.

ఇయ్యది మీరుదాహరించినది. పై "శ్రీ .... సెను" అని యంటిరి. అనగానేమి? "సు." మత్తేభవృత్తమనియా? ఆ "సెను" తో నా వృత్తము ముగియునా? లేదు. ఆవల తామగించిన చుక్కలింకను పద్యమున్నటుల సూచించుచున్నవియా? తమ యభిప్రాయము? అల్లక్కడ నేర్పడదు. ఈ పద్యములను గురుకృపావేయు క్రమమున తాము బ్రహ్మశ్రీ, వేదము - వేంకటరామ శాస్త్రులుగారి మరి యింక గొందఱి చేత బ్రకటింపఁ బడుచున్న పటీకా తాత్పర్య గ్రంథంబులఁగాంచిన తెలియగలదు. అంత దూరం బవసర బులేదు. మీకిచ్చిన పై యూద పాఠముచే గాంచుడు.

"అని ఇతనిచే శ్రీరామభజన సమాజము యొక్క గాయన, నట, పింగళ సంవత్సరముల కార్య నివేదనపు 1-వ పుటలో గలదు" దీని యర్థంబు నెరుంగుటకు పరక మాటవకాశముల నెప్పుడు తెలిసికొన. "ఇతనిచే" (తృతీయావిభక్తి) కాంబట్టి కర్తను గర్భిత ప్రయోగంబుగా మొదలు గావించిరి. "పము" భావ [illegible] ఆ "పడు" ధాతు [illegible] ? వాహవా! ఈ వ్రాత నేర్పరితనము [illegible] ను?

ఆ పద్యావిశిష్టు "ప ... వీ..........దిపు 1-వ పుటలో "గల" దంట. బాలవ్యాకరణముగాయ! మీ పరిచయమునకు లేదేమో? చాలు! పొట్టకూటికొరకు పరిపీఠిక, ఒక వ్యాకరణము ఆవశ్యమా?

తా [illegible] "గ [illegible]! దంట" [illegible] ఆ తప్పులను శ్రీగుప్త గారి [illegible] కవ [illegible] బున [illegible] సంపాదించిన [illegible] చెప్పినట్టి మాటను అర్థంబు [illegible] సదా హాస్యరత్ని. చే [illegible] నీవ్ర కారణంగా కల్పనల నచ్చివచ్చుచుంటిరి? భీ [illegible] తమ యుక్తు [illegible] ?

చదువరులారా! ఈ పీఠిక పుస్తకంబును శ్రీ [illegible] నంవత్సర భాద్రపద శుద్ధ పంచమి, మంగళవారమునాఁడు రాత్రి [illegible] యూరిలో పేటలో నుండునట్టి తత్ప్రబవప్తాసంబైన మ-రా-రా-శ్రీ, యలుకూరు వెంకట

శేషమ్మ/శేషమ్మగారిచేతను, గంగా భాగీరథీ సమానురాలయిన మాలే లక్ష్మమ్మగారిచేతను స్థాపింపఁబడిన శ్రీరామ సుందరేశ్వరదేవాలయంబున నావార్షిక సభ్యత్వప్రకారంబుగాఁ జేరిన యొకసభయందు ఈనివేదకము (Report) శ్రీయుత, బాలకవి. శతావధాని దోమా. వెంకటస్వామిగుప్తగారిచేతఁ జదువఁబడినది. పఠనాంతంబునందు గుప్తగారు "నివేదకంబునందు మా యొక్క యవసరంబునుబట్టి అది త్వరలో ముద్రింపఁబడవలసి యున్నందున కొన్ని యచ్చుదోషంబు లుండకపోవు. ఆ అచ్చుదోషంగులతోఁ బాటు బుద్ధిదోషంబులుకూడ నుండవచ్చును. వీని నెల్లను ఈయది శ్రీరామభజన సమాజము కాబట్టి,

చ. సరసము మాకవిత్వమున సాహసమీకృతిలోన నైన నా
హారిగుణ గుంభితంబగుట నందెద రంతయు. బ్రీతిఁబండితుల్
కిరసపు నూతిసీరయిన పిష్టశిలాప్లవన ప్రశస్తమై
వరఁగెడు దానిఁబండితుఁ డెవండు ముదంబున ద్రావకుండెడన్?

(కామేశ్వరి సం॥ ౧)

(బ్రహ్మశ్రీ, పురాణపు సూర్యనారాయణతీర్థులు, శతావధాని.)

అను ప్రమాణానుప్రకారము దీనియందున్న దోషంగులను పాటింపవలసిన సంగతి కాదు. ఉండుసుచైన సభ్యులు ఆ విషయంబును తెలియనివారు కారు కావున ఈవిషయంబున విశేషదృష్టి పోనక్కఱలేదని తమ్ము నే ప్రార్థింపుచున్నాను. నా ప్రార్థన నంగీకరించి ఆవినంబు సహింతురుగాక యని వాక్రుచ్చిరి. ఆ సభయందుచేరిన సభికబృందంబున కాని వేదకప్రతులు పంచిపెట్టఁబడినవి. మే మొసఁగినకోరిక ననుసరించిన ప్రకారము నివేదకప్రతులను వార్షికసభ యున్నప్పుడు వార్షికసభయందుగాక ఇతరత పంచిపెట్టుట అంతే కాక సాఁడా దేవాలయంబునకు దాదాపుగా నీయూరివారందరు నేతెంచి యుండవచ్చును. "శ్రీకృష్ణగుప్త" గారూ! కవులలో నే కొందరి కంత లేదని వ్రాయించితిరి. ఈ వృత్తాంతంబును సంపాదించినందులకు కృతజ్ఞులము. తమ కంత లేదేమో కదా? అందులకే!

"తే. సంతోషమె లోకంబునవారల సంతసమ్ము" అని యున్నది. పాపము! మీకందరకయే పాతికపద్యంబును దొరికించుకొని దానికి "కాళిదాసుని కవిత్వముకొంత మాపైత్యముకొంత" యను ప్రకారంబుగా తమ కల్పనలను గొన్నింటిని జేర్చి పుణ్యజనులును సుధీవరులును అయిన మిత్రుల

సాహాయ్యంబుచేతనేమి స్వకీయశక్తి చేతనేమి "ఈ తెలివిందక్కువ మాటలు మే మొప్పుకొనము" అని వెక్కిరించుటకు దొరకొంటిరి.... ....

వెక్కిరింపులు విమర్శనములగునా?

"కరి శునక న్యాయం" బగును కాని "క్రొత్తకవులు" గారికి శ్లేషా సామర్థ్యముకూడ నున్నది. పై "తెలివిందక్కువ" ను బాగుగా పరిశీలించినచో తెలియనగును. మొత్తమునకిట్లు వ్రాయుట "యింతటి సాహసము! వ్రాయుటకుఁ జేతులున్నవి! అచ్చొత్తించుటకు ముద్రాక్షరశాలలున్నవి. భూస్వామ్యలక్ష్య పేజీ 4" తాము త్రవ్వుకొన్న గోతిలోనే తాము బుడింగి.

మహాశయులారా! చూడుడు, చంకతగాఁ వేగోద్ధూతాఖిలాఖిల వృక్షపటలంబైన యీ ఝంఝామారుతంబును

ఆఁ! మరచితిమి "తనకా తెలివితక్కువ తీర్పనటంబు"....

ఈ యర్థంబు నీదేవరగా రెక్కడనుండి త్రవ్వగలరో? త్రవ్వలేక చమువరులను శరణుఁజొత్తురో?

దేవరవారి కిప్పటికైనను మిగత దశమంకల వాస్తవ్యులందరివిని కేల పూనుకొనలేదో స్ఫురించి యుండవచ్చును. లేనియెడల మనమేమి చేయగలము? ఆ చప్పుకుఁ బూనికొనినయెడల దేవరవారు పొందుచున్న మర్యాదనే తాముకూడ పొందవలసి వచ్చుననునంతటి యాలోచన లేని వారా క్రొత్తకవులుగారు తప్ప మిగిలినవారు?

పేజీ 6. "శా. తానేనా ......డయ్యెనో" మూడుపాదముల యాది యందున్న తానేనా "తానతందానా" ను జ్ఞాపకము చేయుచున్నది. ఇట్టి పల్లవిమాట పాటలు అన వీక్షణ దోషంబు లసంబను.

ఇంతవరకు వ్రాసినంత వలన తమకు సమాధానము కలిగియుండును. తాము ఇంక జేతకాలేదని వ్రాయవచ్చును. తాము భూస్వామ్యలక్ష్య గదా! తామెంతలావైనను కావచ్చును. ఎదుర్కొనుటకు ఝంఝామారుతము మాకు సిద్ధము.

"చ. తెలివిడి.......శ్వకల్" శ్రీ బాలకవి గుప్తగారు "తెలివిందక్కువ" యని నివేదకములోగల పద్యములో నొకచోట సదర్థాన్యము నుపయోగించి వ్రాసిరి. వారి నందులకు దేవరగారు వెక్కిరింపులకునువ్వ నిచ్చి

ములైన తిట్టు కలుగఁగా వానిపాలుఁగూడ తామె గైకొని వక్కాణించిరి. కాని పై నున్న కావ్య బుధుల నగుప్తగారిని వెక్కిరించిగాని వెక్కిరించి గాని పనిలేదు. పనిగానిపని పనిలేనివారే చేయుదురు. క్రొక్కవులుగారూ! ఇంకొకమాట, వట్టి వెక్కిరింపులు మాత్రమే కాదు. దీవనలు కాంచుఁడు:— “నీకలమున కద్దు లేదా” ఇందాక చెప్పిన “నిరంకుశాఃకవయః తత్రాప్యాంధ్ర కవయః” ప్రకారము తమ కలమున కద్దు లేదు. తమకలమున కద్దు లేదు గనుక ఇప్పలివారి కలములకుఁగూడ కద్దు లేదని యనుకొంటిరా? “ఆత్మవ త్సర్వభూతాః” అను ప్రమాణము పరమహంసాశ్రితులకు ముఖ్యమైనది. కడపటఁ దెలిపిన “దత్త ...శ్వకుల్” అను వచనము తప్ప ఇః నీయావద్వ మున మిగిలిన నీనుతెల్లను బూతులు కావా? అందుకు సందియము లేదు. ఈ తిట్టులెట్టివారినోటఁ రాఁదగినవి? ఆ తిట్టులైనను నిష్కారణములు. అనగా నిరపరాధిని తిట్టుట. అందులకుఁ గారణ మసూయ. ఇందులకు:—

“ఉ. ....వృథా? తిట్టెదువట్ల గ్రామ్యులకు దెల్పి విశేషము గాన వారలఁ గట్టిగ మేపి తిట్టుఁడనగా దగదో తమ కేటి కీర్తమల్?

బ్రహ్మశ్రీ, తిరుపతి వేంకటేశ్వరమహాకవులు, గీరతము ప్రథమభాగము.
అని లక్ష్యము.

ఉ. దోసము లేని వారలకు దోసములుంచిన యట్లుఁ దిట్టఁగా
నేసరియౌనె? యట్టి యవినీతపు బూతులఁ దిట్టనేల? నే
కేసరిమార్గ ఖాయిల విరించి సృజించఁగ లేడె? వానియ
భ్యాసము తోసనుంబనికి రారుపితింబులఁ దీర్పరాదొ కో?

చ. “తెలియకనివన్ని తప్పులని దిట్టతనాన” నమం దెరంగు నీ
కలన యెఱుంగ న్యాయగతి గానఁగనుపించదు; కానసందుకే
యలఘుబుధాళి దీనిని “వహావ! శభా!” మని మెచ్చుతోనా? యు
గ్గలమగు జిత్తతోడనా? యఖండమునా వచియింతు రెంతయున్.

చ. ఒకనిని దిట్టువాడు తమహూర్జితబుద్ధులుగా నెసంగిరే!
సకలనయందు దూరవలె; నీతిని వీడి స్వబుద్ధి దిట్టలీ
వికటవచ స్తతిన్ వశివ వేలముగా వెలయించినార; లీ
వికలత లీవిలాము “శివే!” యనీ చాటెదు నిక్కమెందునన్.

చ. మొనట్ల వదించినట్లు ఫలముం దరిఁ జేరఁగ లేక జంబుకం
బడటునఁ దిట్టినట్లు విషయంబుననుండిన యర్థమెంచు తే

నాదజోరనందుచేత నిటు లిప్తమువచ్చిన వ్యాఖ్యచేసి నా
రిడి! కయిజోమ్రొక్కులు; భళీవహావా! శహాభాషు! ధీవరుల్!

ఉ. "కొంచెపుఁబెంటలేరెడిను కుక్కుటముల్ నిను కందిగింజగా
దంచుత్యజించినంతన యహో! యపకీర్తియె? నీకు రత్నమా!"
యంచను నీతిలేదె? యటులాదట మాదగుపద్యపాళిలో
వంచితమైన యర్థమలరారెను; పెద్దలు మెచ్చకుందురే?
యంచనియెంచినాము; వికలార్థము లెందుకు విశ్వసింపగన్

శా. మాపద్యంబది యంతదోషరహితం బా? యంచు తా మిప్పుడా
క్షేపింపంబనిలేదు; కాని మొదలం జెట్టల్ గనన్ వచ్చు; మే
మావట్లన్ దమ నొప్పినాము; కన బద్యార్థంబె దోషంబుగా
మాపైఁ గల్పనజేయుచో? సరియె? నన్మాత్రస్య ప్రభావాత్మకుల్.

శా. "తానేనా?" యని యెంచినారలు కదా! తానర్థమందెందులన్
జానై యెప్పెను? కారణం బొనరకే న్యాయంబు లేకుండ తా
రీనీతింబరి దూషణల్ సలుప నేతత్కారణం బేదియో?
తానల్పాప్వరు; నసూయయో! విరసమో? తత్త్వాన్యమింకేదియో?

ఆహా! ఇంతవరకు నిర్ణయంబైనది. "పెద్దల సాంగత్యము చేతనే యింత పండితుండైన ఇంక వారిశుశ్రూషఁజేసిన యెట్టిపండితుండగునో!" ఈ పుస్తకంబునందు విశేషముగా నాశ్చర్యార్థక సూచకంబులు అగుపడు చున్నవి. ఈ పుస్తకంబునం దీగురుతులు నిండింపఁబడి యుండుటచేత భూస్యాలక్షాశ్చర్యములతోఁ గూడియున్నది. కాఁబట్టి "ఆశ్చర్యమైన భూస్థాలద్దు" అనందగును.

"పెద్దల సాంగత్యము.........గునో!" ఈ క్రొత్తకవులుగారు చేసిన యర్థము కల్పనమని నిర్ణయింపఁబడినది. ఆ కల్పనములో పైవెక్కిరింపుల గాంచుఁడు. గుప్తగాను పెద్దల సాంగత్యముచేత పండితులైరట తామో శుశ్రూష గావించిరట. వీరి శుశ్రూషా మహాత్త్వము చదువరు లెఱుంగ నివిగాదు. ముఖపత్రమునందు గురువులుగారికి బ్రహ్మశ్రీ, కమర్యాద "మాఫీ" చేసి శర్మయని, అక్కడ ననఁగలసిన "శాస్త్రివాచకము" లోపలి తమ స్మరణ పద్యములో "అనుముల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి" యని గౌరవించిరి.

శ్లో. తత్త్వజ్ఞాన మృతాంచిత్తం మహాసంసార వాసనాః,
ఆచ్ఛాదయంతి ముంచంతి గగనస్థమ్ రవింఘనాః॥

అను నట్లు సూర్యుని నేప్రకారముగా మేఘంబులు అనేక పర్యాయములు క్రమ్ముకొనుచు విడుచుచుండునో యీ యవస్థనే పరమహంసాశ్రితులైన ఈ యభినవకవులుగారు పొంది ఒకమారు అద్వైతాభిప్రాయమును ఇంకొకమారు ద్వైతాభిప్రాయమును పొందుచున్నారు.

శ్రీ శంకర భగవత్పాదాచార్యులవారు తమ గోవిందగీతయందు:—

శ్లో. "సత్సంగత్వే నిస్సంగత్వం నిస్సంగత్వే నిర్మోహత్వం,
నిర్మోహత్వే నిశ్చలతత్త్వం నిశ్చలతత్త్వే జీవన్ముక్తిః."

అను ప్రకారము సాంగత్యమునకు శుశ్రూషకును "సంగతానాంభావః=సాంగత్యమ్, శ్రోతుమ్-ఇచ్ఛా=శుశ్రూషా" అని భేదము ఉండదు. ఈ యభినవ కవులుగారు సాంగత్యంబును కాదని శుశ్రూషగావించుటలో ఏమి చేతికిదీసి పుర్రచేతిని బెట్టుచున్నారు. సాంగత్యమనగా శుశ్రూషయే యెట్లవు యనిన వీరికి పండిత ప్రకాండత్వం బొసంగవచ్చును. సందేహము లేదు కాని, బాలవ్యాకరణంబును, వెంకయ్య వ్యాకరణంబునుగూడ వీరు ద్వేషించుచున్నారు. కొందరు "జేసినయట్టి" ఇందు "జేసిన" చేవాక్యార్థకము కదా! అందులకు దీర్ఘము "ఇనక్" ద్రుతాంతము. కాబట్టి "జేసినయట్టి" యనుటెట్లు సాంగత్యం బొందుదురో? యీ మిడిమిడిజ్ఞానంబుతో విమర్శనమునకు.... ....కాదు....దూషణమునకుం దొరకొనిరా? ఆదూషణంబులయందు నెక్కొనువలా? తాము కవియోగ్యులని లోకము నిర్ణయింపక మానదు. ఇంతకుంగాక తాము పండితులమని చెప్పికొనియున్నారు. మేము కూడ తాము పండిత ప్రకాండులని నిర్ణయించియున్నారము. కాబట్టి తాము పండితులనుచున్నారు. "ఆత్మైవ త్వం భూతాసి" శ్లోకంబును తాము బాగుగాం బఠించియున్నారు. అందులకే యాత్మస్తుతి దోషంబును గుప్తగారిపయిం గూడ నారోపించితిరి. అయినను, ఈ తమగుణమును గని పెట్టిన లోకమ్మే తమ్మును క్షమించుంగాక!

ఇతి విమర్శకః,
సత్యవాదీ.

ప్రథమవిశ్లేషణము సమాప్తము.

శ్రీరామచంద్రాయనమః.

ఝంఝూమారుతము

"చూ! గారడీ"

ద్వితీయవిక్షేపణము.

ఉ. పండితవర్యులార! ప్రతిభానువిలాసక వీశులార! యీ
నిండుశుభావధానము మనీషులుమెచ్చఁగ మీరు చేసినా
రొంపొందు లాశయంబులు సదాగ్రహనీతి నెఱింగినమ్మనో
న్నండిశ్రమయ్యె నామనకి; ధన్యులనైతిమి మిమ్ము గాంచుటన్!

బుధజనావనులారా! పాఠకమహాశయులారా! తాము విచారింపవలసిన యంశం బింకొకటికలదు. శ్రీరామ భజనసమాజము ఈ కన్నూలు [illegible] టయుండుండు మహారాజశ్రీ, యెలుకూరు వేంకటశేషయ్య శ్రేష్ఠిగారిచేతను, గంగా భాగీరథీ సమానురాలయిన మా లె. లక్ష్మమ్మగారిచేతను [illegible] పింపఁబడిన శ్రీరామ దేవాలయంబునందు వేర్పఱుపఁబడినదని యెఱుఁగుదురు [illegible] కలిగినదే! కడచిన సంవత్సరంబునం దీయూరికి, గుంటూరువాస్తవ్యులును అమేయ విద్యానవద్యులును, కవివర్యులును బ్రహ్మశ్రీ, మహీధర నరసింహ శాస్త్రులవారి శిష్యులును శతావధానులును అయిన, మహారాజశ్రీ, పసలపల్లి రంగారావుగారును, మహారాజశ్రీ, గోపాలుని సుబ్బరావుగారును, దయచేసి యుండిరి. వారిచే నీయూరి వాస్తవ్యులును, ఈ భజనసమాజ ప్రోత్సాహకులయిన, మహారాజశ్రీ, అల్లము రాజశేఖరరావుగారును, మహారాజశ్రీ, సురవరము రామకృష్ణారెడ్డిగారును, ఇంకనుగల గ్రామ ప్రముఖులును ఈ భజనస్థానంబయిన పయినెన్నిన దేవాలయంబునందు శతావధానంబు గావింపించిరి. గుప్తగారు వ్రాసిన నివేదికలో వారి యవధానంబునుగూర్చి పేర్కొనియున్నారు. భజనసమాజంబునకు, అవధానంబునకు, ఏలాంటి సంబంధమును ఉండదు అని అభినవకవులుగారు వ్రాయించిరి. ఏను విపరీతార్థంబుల కల్పించుటలో నగ్రగణ్యులని తెలిసినవిషయములలో మొట్టమొదటిది కాని, రసికులారా! యవధరింపుఁడు!

సీ. వేర్పాటుఁజేసిన విశ్రుతులెవ్వరసంగ భజనాధికారులు భవ్యమతులు;
అవధానము ను జేసి కట్టిచోటనఁగాను భజన జరిగెడు వేర్పాటుచోటు;
చేసినవారలా? శ్రీయుతులౌ పరంగారాయ సుబ్బరాట్కవిఘనులు;
పనిమోపమును జెండి వెలసినవారలా? కష్టాలు వాసకల్ కలితగుణులు

గీ. కట్టి గుప్తధామమును నుపయోగించుకొనుచు; జరిగినందుకు సలక భజన యొ
కండు కాక, యింక యూరియొవ్వారికైనఁగాని బాధ్యతలు లేవె? సత్ప్రతి
భావ్యులారా!

భజన విధానంబులలో సంబంధపరచికొనఁగూడదనుట పొరఁబాటు. ఆ యవధానంబు కుఁ బెట్టిన కాలంబు పేర్కొనఁబడియున్నది. కొంచెమించుమించుగా......అనఁగా, ఉదయము తొమ్మిదిగంటలు మొదలుకొని రాత్రి తొమ్మిదిగంటలవఱకు జరిగినదని గుప్తగారిచే వ్రాయఁబడినది. నిమిషములతోఁగూడ, ఆ కాలము సరిగానుండకపోయినను కొంచెమించుమించుగ నుండును. ఉదయము తొమ్మిదిగంటల కందరును భోజనంబులనయినను గావింపక వచ్చిరా? యని శ్రీ శాస్త్రులుగారు తమ యభిప్రాయంబును వెక్కిరింపు మాటంబుగా వెల్లడించుకొన్నారు. ప్రత్యుత్తరము:—శతావధానం బను ప్రసిద్ధం బపూర్వంబయినది. కాఁబట్టి భాషాభిమానులందరు ఆ సమయంబునకేని? యాతిథ్య ముందయిన నేమి? యేతెంచుట వింతకాదు. మధ్యాహ్నపానాదులు లేక యుండవలసిన పని లేదు. పృచ్ఛకులు సయితము తమ ప్రశ్నపత్రంబులను హితులకిచ్చి వెళ్ళవచ్చును.

వెంకటశాస్త్రులు గారు 15 గంటలకే శతావధానంబుఁ గావించినారని వ్రాసినారని రెండు నాళులు వ్రాసినారు. ఆ యవధానం బేప్రకారంబుగా జరిగినదో తెలిపిన యెడల తెల్లంబుగానుండును.

1. అవధానము మొదలుపెట్టుటకే సుమారు రెండుగంటల కాలహరణము యుండును.

2 అవధానంబునందు ఇతర ప్రసంగంబులకు మధ్యమధ్య కవులు గుంటూరు మున్నగు తాము మునుపవధానంబుఁ గావించిన చోట్లయందు తాము చెప్పిన పద్యములను చేసిన ప్రసంగాదులను తెలుపుటవలన సుమారు నాలుగుగంటలు వినియోగపడి యుండును.

3. ఇక పృచ్ఛకులు ప్రశ్నంబుల నిర్ణయించియిచ్చుటకు తన్మధ్యంబునందు కల్గిన ఆక్షేపణాదులతోఁగూడ రెండుగంటలై యుండును.

పృచ్ఛకులకు కలిగిన ఆక్షేపణంబు లేమనగా ఒకరొకటి రెండంగ దలంచి అయ్యది యవధానులు కొంతవరకు చెప్పినతరువాత ఆగుడని ఇంకొకటిగా మార్పుల కొండొకింత జరిగినది. ఇట్లనిమిది గంటలకాలము వమ్మైపోగా మిగత కాలంబంతయు అవధానంబు చేయుటకును అవధాన పద్యంబులను తిరిగి ఎత్తివ్రాయుటకును వినియోగింపబడెను. అజ్ఞులారా! ఈ విషయంబు ఈలాగుననుండగా నివేదించుటలో నేపక్షపాతమున్నదో ఎట్టి హేళనబుద్ధియున్నదో నిర్ణయింపరా? అట్లయిన ఈ మహాత్ములిట్లు గుప్తగారిపై ఆనింద నారోపించుట కేమికారణము? ఈ కల్పరింపులచే ఆయాసంగతి నెరుంగని శ్రీ యవధానులగారికి గుప్తగారిపై వైమనస్యము కలుగుట నిశ్చయమేకదా! కలుగక కేమి? క్రొత్తకవులుగా నుండులకే ఈ కల్పనములను శ్రీమచ్ఛతావధానులు నడింపల్లి రంగారావు, గోపాలుని సుబ్బారావుగారలకును, శ్రీయుత, బాలకవి శతావధాని దోమా. వెంకటస్వామిగుప్తగారికిని, వైమనస్యము కలిగింపవలయునని యే, కావించి యున్నారు ఈ గుప్తగారికి ఆ యవధానులపైనగల గౌరవము ఆ కవీశులపైన వీరు మరునాడుచెప్పిన పద్యము. ఈ యధ్యాయ ప్రారంభంబునందు తెలుపంబడినది. దానివలన తేలును. ఇది హేళనములలో జేరునని తోచునట్లయిన తామొకమారు దయచేసి సమీక్షకములోని 7-వ పుట నెత్తి అవధాన ప్రశంసం గాంచుడు. దాని క్రిందపేరాలోనే.

“ఇన్ని యిన్ని విధంబులుగా నింత జయప్రదంబుగా జరిగిన యవి దానిపైన జరిగినట్టి యవధానముతోగూడ భజనాలయంబునందు జరిగిన యనేక కార్యంబులయొక్క లోటులేక జరిగినసంగతిని తెలుపుచున్నది. ఈ జయప్రదము అన్ని కార్యంబుల విషయంబున హేళనంబైనగదా? ఈ యవధాన విషయంబునఁగూడ హేళనంబగును? ఇక నేమీ “క్రొత్తకవులు” గారు ఈ విషయంబును అనూహ్యము గ్రహించి కల్పించిరని చెప్పవలసిన పనిలేదు. దీనిని విమర్శనంబనఁజెల్లదు. కుట్రయనవచ్చు.

ఈ “క్రొత్తకవులు” గారు శ్రీమచ్ఛతావధానులచే రచింపబడిన “అనసూయ” కును శ్రీ, బాలకవి. శతావధాని గుప్తగారిచే రచింపబడిన “చంద్రిక” కును భేదమున్నను సూచించియున్నారు. “అనసూయా” ప్రాశస్త్యంబును మేమెందుకు స్మరించుకొనుచుండునది. సంవత్సరాంతరమ్మున నెరిఁగింప దలంచుకొంటిమి.

"భాస్కరోద్ధతి" 11-వ పేజీలో "ప్రశస్తికట్టలేదుకదా!" యని యుపయోగించి యున్నారు. దాని యభిప్రాయమేమో? కాగితములకు ప్రశస్తులు లేవనియో? బళీ! లోకజ్ఞానము! గుంటూరివారి నవలా రచనకు చదువరులను సాక్షిగా గైకొన్నారు. రచియించునప్పుడా వారందరు ప్రక్కనుండిరేమో? అప్పుడు తాము చూచిరేమో? "గుప్తగారి నవలాకృతికి కోశ్వవాదులే సాక్షి" భాస్కరోద్ధతకు జగత్ప్రసిద్ధమే సాక్షి "పంచవాది చంపకము" లోని యంశంబులు గుప్తగారి కాపట్ల వర్తింపకపోయినను ఈ పట్ల తమకు వర్తించుచున్నవి.

ఎట్లయినను కొంత శ్రమపడ్డ గాని నిర్ణయింపనగుటకు చదువరులకలదు. కావున ఈ విషయము నింతటితో విరమించెదము.

ఇట్లు విన్నపకుడు,
సత్యవాదీ.

ద్వితీయవిక్షేపణము
సమాప్తము.

శ్రీ రామచంద్రాయనమః.

వ్యంగ్యహాసపత్రము

"హా! గారతి"

తృతీయ విక్షేపణము.

పూర్వోక్తాధారంబులగుంచు చెప్పినప్రకారంబుగా ఈయభినవకవులు గారు రచించిన కల్పనంబులన్నియు కల్లంబులైనవి గదా! (పేజీ 13) ఇప్పుడు వార్తలను సృష్టిచేయుటకు కూడ దొరకొనిరి. గుప్తగారు బ్రహ్మశ్రీ, విద్వత్కవి బాలసరస్వతి కాలకళానిధి కవికహింద్ర ఘటాపంచానన, శతావధాని, శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వర మహాకవులయెదుట అవధానాదుల చేసినా-

డనని ఈ "క్రొత్తకవులు" గారియొక్క మిత్రులలో నెవరితోనో చెప్పికొని రఁట. అది యీ కవులు వీనులవిందుగా విన్నారఁట. ప్రసంగవశమున గుప్త గారు మాకు తమ "చంద్రిక" పైన శ్రీ శ్రీ శతావధానులుగారు వ్రాసిన యభిప్రాయంబును జూపిరి గాని ఇంకేమియుఁ జెప్పలేదు. ఈ యభినవ కవుల యొక్క కల్పనములు సామాన్యములైన కల్పనములు కావు. కాని చదువరులైనవారు పరిశోధించినచో నవి "శశవిషాణము" లగును. ఇఁక వారి మిత్రులుమాత్రము మటువంటి కల్పనలఁ జేయజాలరా?.... చేసిరో చేయలేరో? వ్రాసిన వారభినవకవులు. వారి కల్పనమే యిది అనుటకు వీలుగానున్నది. శ్రీనినిజము స్రష్టయైన పితామహునకును ఈ కల్పనమును సృజించిన ప్రపితామహులకును తెలిసియుండును. ఓ యబ్బో! ఎంతటి సామర్థ్యమున్నది వీరికి? లేని పతకంబుల గాంచినారఁటని గుప్తగారితో జెప్పికొని యుండరు. దీనిని కల్పించి ఆ "మెడల్లను" కాంచలేదే అని ఎంత యదౌర్భాగ్యంబునకై వగచుచుంటిరి. తమ త్రిప్పలకు మేమేమి చేయఁగలము.

"మొన్న మొన్న నే" తనువిచారణ సామర్థ్యంబుకూడ తెలిపికొనుచు ఈ యూరిలో 18-8-19 8 తేదిన జరిగిన అవధానంబునుగూర్చి "దంట" అని అనుమానంబును ప్రకటించుటకు చేతులెట్లాడెనో? ఆ యనుమానంబునకుఁ బాటు ఇంకకొన్నిశంకల లంకె పెట్టియున్నారు. వానిని ముఖ్యముగా విమర్శింపవలసిన పనియున్నది. చదువరులారా! ఎందులకనగా ఈ మహామహులు గుప్తగారిని దూషింపఁదలంచి ఈ శతావధానసభ కేతెంచిన సభ్యులనుగూడ దూషించిరి కదా! వీరికి వారిపై నెంతటి యధికారంబున్నది? "అగ్రాసనాధిపత్యమే పండితవర్యులు వహించిరి?" అన్న తను యాక్షేపణాధికారంబున కంటంబులేదు. అగ్రాసనాధిపతి యోగ్యాయోగ్యములు తమకు చక్కగ తెలియునా? లేకున్న నేమిటికింతటి యధికారంబు నూనితిరి. ఆచారప్రకారముగా నక్కాడ మహారాజశ్రీ, యుప్పులపాటి రామచంద్రరావు గారు (ప్రస్తుతము ఈ యూరియందు మునిసిపల్ కౌన్సిలరుగానున్నారు) తన గ్రాసనాధి పత్యంబును వహించుటకు సభ్యులచే ప్రార్థింపఁబడి, అంగీకరించి వహించిరి. ఇక వీరినాక్షేపించిన విషయంబునుగూర్చి చదువరు లాలోచింతురుగాత. ప్రచ్ఛకు లెవ్వరోయని వారి యోగ్యతనుగూడ నాక్షేపించుచున్నారు. సభాధ్యక్షులను పృచ్ఛకులను ఆక్షేపించిన తాము సభ్యులను మాత్రము ఎట్లాక్షేపించియుండిరి? ముమ్మాటికిఁ గావించినట్లే వేర్పడును అదిగూడ తేలును. ఇక మీయనుమానముల దీర్చవలసియున్నది. విశేష

ముగా వ్రాయుటవలన విస్తరించిపోవును. చదువరులకు శ్రమయొక్కువ. కాబట్టి పృచ్ఛకసభ్య యోగ్యతనుగూర్చి ఈయొక్క నిదర్శనంబును చూపెదము. బ్రహ్మశ్రీ, ఇంద్రగంటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రులుగారును బ్రహ్మశ్రీ, వెల్లాల. శంకరశాస్త్రులుగారును పృచ్ఛకులలో చేరియుండిరి. శ్రీ విజయరాఘవాది నాటక గ్రంథకర్తలైయున శ్రీ కర్నూలు తాయన్నకవిగారు సభ్యులలో నొకరు. ఇందుపైన చదువరులు సభాయోగ్యతను నిర్ణయింతురుగాత. ఇట్టి యీసభ అభినవకవులుగారి కంటికాగ లేదుకదా! వారు పండిత ప్రకాండులని ముందే తెలియుండుటచేత ఇది విశేషముకాదు.

"చిగురు మొసంగిరంట" అని వ్రాసినారు.

"ఆయెరా" రని వ్రాసినారు....ఏయర్థమండీ? ఇట్టి యసంబద్ధములు కూడ వ్రాయుటయందు తాము సమర్థులు సుండీ!

"ఎవ్వరాచిగురు మొసంగినది"

కర్మా! ఎంతటి స్వాతంత్ర్యము. అభిమానము....అధికారము....రసికత్వము....

"క్షమాపే! ఎందుకువ్రాస్తివిరా? అంటే మహాపురుషుల వెక్కిరించేవానికి ఫట్టీరా" నన్న నా మతి ప్రకారము గ్రాక్కపలుగారిచే వెక్కిరింపబడిన యీ మహాపండితులను ప్రొత్తకవులుగారికి కల తారతమ్యమును పాఠకమహాశయులను నిర్ణయించుపుడని ప్రార్థించుటయైనది.

"ప్రేమావేశంబునో" యను నభిప్రాయంబును అసూయావేశ వశంబున నభినవకవులుగారూ! తామెంతటి యసంబద్ధంబులుగా వ్రాయించితిరి.

"తెలిసికొందము" అని తామే వ్రాయించియుండుటవలన ఇంకను చక్కగా తెలిసికొనలేదని తేలుచున్నది. కాబట్టి బాగుగావిచారించి సంగతి తెలుసుకొండు. అయినను "చక్కగా విచారించకయే ప్రకటనంబును చేయు" రనిన నీతి. పెద్దలకు పిల్లలు కాబట్టి మా నీతి "మాఫీ" అయినది.

ఇంకొకటండీ! 13-వ పేజీలో "కింకవీంద్రఘంటా" "ఘంటా" యేమంటండీ? దానియర్థమేమి? ఎవ్వరిదగ్గరకైనను వెడలి ఇంకను జదివికొండు. (భట్టోజీ దీక్షితులుగారు "కాకుదంతాలూ" అనగా ఇంకెవ్వడో

"అష్టాకాదు కాకినంతాడు" అన్నాడట) ల[illegible] "శ్రీకవీంద్ర ఘటా...." ఇత్యాదిగా శ్రీయువకవులు తిరుపతి వేంకటేశ్వరులు [illegible] డగా "ఘంటా" యని వ్రాసినారు. ఘంట[illegible] [illegible] చున్నది, [illegible] యుచున్నది. [illegible] "మ. [illegible] వధాం.........[illegible] వెక్కిరింపు [illegible] వెక్కిరింపు [illegible] యుక్కివంపు [illegible] మారుతంబు వీనసిలుచునా? [illegible] వేసరికి [illegible] ఒక్కింత సమాధానంబుఁ జెప్పుటకు దొరకొనదము.

గురువెవ్వరనియా ప్రశ్న? తమ గురువుగారికి తా మొనరించిన గౌరవంబు తేటతెల్లమైనది. ఇక వీరిగురువు నెంచుకుంట [illegible]. తమ గురువులుగారితోనే యాలోచించుకొనుఁడు.

కవులుగారూ! తమ [illegible] "భూస్వాతంత్ర్య" 15 వ [illegible] వెక్కిరింపు పద్యంబునందు "నీకవితాశక్తికి మెచ్చి [illegible] విద్వదగ్రగణ్యుం జేసినాడయ్య" అని వ్రాయించిరి. ఇందులకు తమకు నేను మున్ను చూపించిన "కొంచెపు పెంటతేరి తిను కుక్కుటముల్" అను ప్రమాణపద్యంబును జూపింపవలసి వచ్చినది. "అగ్రగణ్యుఁడును" "సమర్థుండు[illegible]" అభినవ కవికృత నిఘంటువులో [illegible]? [illegible] అంతయు నీక్రింద నుదాహరించి ప్రమాణంబును [illegible].

ఉ. "కొంచెపు పెంటతేరితిను కుక్కుటముల్ [illegible]
దం[illegible]
కాంచనపీఠ[illegible]
[illegible] (ఛత్ర[illegible])
శ్రీమాన్, ధర్మవరము - కృష్ణమాచార్యులవారు.

"ఈ సమాధానంబును నీకు చెప్పిన..........[illegible] సమాధి తిరిగదా! ఇంతకాలంకు [illegible] "వంశావళ్యం" [illegible] [illegible]. ఇక [illegible] మాధురియు [illegible] రసపాకమును [illegible] ధారాశుద్ధియు లోకము నానందింపఁ జేయుచున్నది కదా!

"కవ్యాలులోనుండిన పండితులైనను ఆసభ కేగిరో లేదో! ఇంకెవ్వరాబిరుద మొసంగినది?

క. వినఁదగు నెవ్వరు చెప్పిన, వినినంతనె వేగపడక వివరింపఁదగున్
కనికల్ల నిజముఁ దెలిసిన, మనుజుఁడెపో నీతిపరుఁడు మహిలో సుమతీ.

ఈ పద్యార్థము మీ యందెట్లు సమన్వయింపవలయును? అవధాన సభ కెవ్వరెవ్వ రేతెంచినది మున్నె మేము చెప్పితిమి. మీ దృష్టియందు వారు పండితులు కాక పోవచ్చును. తాము పండిత ప్రకాండులు. మీకు కారణఁగ నెంత.

ఈ ప్రకారముగా ఆ సభకు వచ్చిన సభ్యులెల్లరును తమ హేళనంబునకుఁ బాత్రులైరి. గజ శునక న్యాయమును వారు జ్ఞాపకంబు గావించుకొని శాంతులగుదురుగాక.

గీ. గంటుతనమున బచ్చుకుట్టింతొ కందు, పట్టనడియూరకి శతవధానంబుఁ జేసి బిరుద
పత్రకంబు ముంగేల క్రేవలగట్టె చిత్రమది, కందనోలకి జెల్లెగాని."

పాఠకమహాశయులారా! ఈ పద్యంబును దిలకింపుఁడు. బచ్చుకుట్టిందు కర్త. అన్వయంబెట్లగునో? నిర్ణయింపుఁడు.

గీ. శతవధానుల కగ్గుఁ జూపితివటంచు
గుప్తగారిని దూషించి రాపులార!
పండితుల దూషణముఁ జేయ వారలిపుడు
తాము దోసంబుఁ జేయరే? ధరణితలము
నందు గాంచగుంజాన్యాయ మరయసిదియె
బచ్చుకుట్టిం పటంచులోఁ బెచ్చు పెరుగు
చున్నయావేశముననిట్లుఁ జొప్పడంగ
వెక్కిరింపులు వలయునే వెల్లివిరియ?
పరమహంసాశ్రితులరైన వారు తాము
కులములను హేళనముఁ జేయఁ గూరుచున్న
ఇయ్యదెట్టి న్యాయంబో? తామేకులంబో?
హైందవ కులంబునందు బ్రాహ్మణులు కాక
ఇతరజాతులలోఁ గవు లెసఁగ లేదె?

సీ. సారంగధర కర్త సరసుండు వేంకట పతిసత్కవీశుండు ప్రథితయశుఁడు
వసుచరిత్రాది ప్రబంధనిర్మాణనం పూర్ణప్రభుఁడు రామ భూషణుండు
నవరసపదలంకరణ చమత్కారయుక్త కలనుండల్లిసాని కవివరుండు
శతవధానాది సంతతకళక్షుఁడు త్రిపురనేని రామస్వామి నిపుణగుణుఁడు

విజయరాఘవకర్త విదితుండు కందనోల్
తాయన్నసూరి సత్కవి ఘనుండు.
గీ. ఆధునికపూర్వ సత్కవిత్వ ప్రవద్య
మతులు సత్కీర్తియుతులింక మహిని గలుగ
పాత్రులున్నారుదా కాలీ సరణిం బలుకం
దగున మదిలోన నూహచేతం జెలంగు
గందు తననున బచ్చుకట్టిం డటంచును.

"పట్టు.........గాని" ఈసంగతి ఆక్యాలు బాగుగా పరికించవలయునని ప్రార్థన. పట్టుపడియూర శతావధానంబుం జేసి బిరుదంబును బడయుట యేమి మంచనమట. అనగా పట్టుపడియూరియందు అవధానంబును గావించినవాండు మాన్యుండు కాండనియేకదా! మాన్యుండెందుకు కాండు? సభ్యులైనవారు ఆనందించకుండుటచేత ఈవిషయంబునందు సభ్యులానందించి యేరియొక్క పతకంబును అవధానిగారి మెడకేసికి వేయగట్టిరి. కాబట్టి యవధానిగారు సభ్యులను సంతోషపెట్టుచున్నారు. అయినను అట్టిపత్రి నీమహామహులు ఏకారణంబుచేతనో "చిత్రము" అను పల్కులం బల్కుచున్నారు. "వల్లెగింజలోనది బియ్యముగింజ అంటే అవునటే అని ముక్కుమీద వ్రేలు పెట్టుకొన్నది" అన్న సామెతయే యథార్థముగా అవధానిగారు సభంగావించుట వింతగాదు రసికులైయున్న సభ్యులానందించి సమాదరించుట వింతగాదు. మీరు "చిత్రా" మని తత్తరంబుతో నిరీక్షింపుటమాత్రము ఆశ్చర్యము. దానినుండి వ్యతిరేకార్థ మువ్యంగ్యము. అనగా "కందనోలికి వెళ్ళంగాని" యనుటయందు, కర్నూలునందు దీర్ఘకాలంబుగా జరిగినది. కట్టి జరుగుటంబాటు ఇతర స్థలంబుల నుండుండుటవలన శ్లోకపులుగారు "చిత్ర"మని తమ నిరాలింపులో నచ్చిల పెచ్చుపెంచిరి. ఎందులకనంగా, అభినవ పతకంబుల నిచ్చుపట్ల, ఆపద్యంబునకు పయిననే "నున్న పండితులంయునను అసభ్యకేగినో లేదో" యన్న యనుమానంబుతో, ఈసభయందు వారిని రసమును గ్రహింపలేనివారినిగా, అనగా అరసికులుగా చెప్పియున్నారు. ఆహా! శ్లోకపులుగారూ! తమ తెలివితేటలెట్టున్నవో కాంచికొనుడు! తమ "శాట్టులడ్డు" మూడవ పేజీలోని "తెలివిందక్కువ" యిచ్చుటం బసికిపో వచ్చుచున్నదికదా! తమ "తోకచుట్టము, పడంగపగ" సామెతకుండ ఎందుకకరింపుచున్నది? అహాహా! యూరివారందరు పడియూరి వారందరు పట్టుపడియూరివారందరు, అవధానిగారిని సన్మానింపం దగనివారయిరిగదా!

...వా? కొంతమాత్ర మాలోచింపక, యాలోచించి, యా రీతిం "శత ...... గాసి" యను తీర్మానంబుం గావించితిరి. దీనివలన కందనోలు పురంబు శాస్త్రార్థ విచారణకు క్షీణంబని తమ యాశయంబుగా తెల్లం బగుచున్నది. దీనికి తామేవిధంబుగా తప్పించికొనం గలరో? "ఆత్మన తద్భవ భాషా" తమ యందు సంపూర్ణంబుగా సమన్వయించు ననియనుట చర్విత చర్వణమునకు దగ్గ గణ్యత్వమ్ము వహించును. కాబట్టి తమ యభిప్రాయం బీ తెరంగున నుండుటం బట్టి, గుప్తగారు కూడం దమకీతిగా నభిప్రాయంబున నుండరని తలంచితిరేమో? కదా! హా! హా! యెంతటి సాహసము? అరంటి తప్పని, దేవర వారు విజ్ఞాంగుం బట్టికొనిరి.

చ. దలంచుచు దానికై యతిపలుబాపలుటిరుండెడు మీందుపద్యమం
దలంచుచు మించియుండెడు యాశయుశ్రీతి; బుధాళివ త్తమం
డని దినిశ్చయంబున యుండదగుంగాని కనంగనావలెన్
మెలంగున పిన్నిగ్రామీతిరి మెచ్చంగంగందన వోలుసత్పురం
బిలనధార మున్నిత్యనకమేయు నవూదరా విచారదు
ర్బోధని దీనికారణము పాటునదైన మెఱుంగుంగావుతన్.

మ. అనినాంగోటు నేకనన్ స్వవచన వ్యాఘాత మేర్పాటుగాం
బనికిరానివి యుందువెన్కలను సంభావింపకే తాము ముం
దనుకీలంగల మాంగికుంద నిడిమా కాత్మీయ సాహాయ్యమో?
ఘనతిన్దీని నటన్ పదాన్వయలకు పీకంగాంచిరో? మేల్బళా.

ఉ. తమ్మునాగ్రశ్న సేయుటకు దంచితిం బూనుకొంపంగ బోవ; మే
వమ్ములు లేనిపుట్టి జగశంసితులై నటువంటి తమ్ము మే
మెన్నియు నగ్గంగంగల మహీనుల? గ్రాంగవి పుంగవుల్ మరిన్
నమ్మువులైన తాము కదు నవ్వులటంచు నెఱుంగుండీ! మదిన్.

గీ. గండుకోనమంచు బచ్చుకట్టాం డటంచు
బట్టికివారలు తామింత కులుకుదిర
ఇట్లు నటియించుటనంచదము హ్వానమునుంమం
గాంచుసూయ యూవేశంబు గాకదాని
తెంటవనిగాక యికగంప్ల మాటగాక
వేరు కారణంబేదియుం బెరయునను చు
పెద్దలున్నారు; నిజము దీపింపంజేయు.

మీ "రతి రహస్యము" బట్ట బయలైనదంటిరి. నష్టకరమైన జంటు.

పుట 16 "సముద్రపాలి" సముద్ర పాలింగమో? సముద్రపాలి యెట్లగునో? .... (అభినవకవుల సాంప్రదాయము)

"ఆహాహా శతావధానులకు లెక్క లేదు" అనవర్ణ్ణనకు లెక్క లేదు. తమను లెక్కింపని సంగతి తామేల చెప్పికొనవలయును? "చేసినపాపము చెప్పిన బోవు" నని యేమో కదా? శతావధానులు తమకని వాగ్యుద్ధార్థం బుగా కుకవులను లెక్క పెట్టక యడంగుచుండుట కావుననే కవిగండక గండలు బ్రహ్మశ్రీ, తిరుపతి - వేంకటేశ్వర కవులీ సంవిధానంబునందు ప్రసిద్ధి కెక్కి కింకవీంద్ర ఘటా పంచానన బిరుదంబును సంపాదించిరి. కాబట్టి తామనినమాట యబద్ధంబగునా? కాదు. తామీప్రకారముగా మెచ్చి కొని వారలకు గుప్తగాను తమయెడల కృతజ్ఞులు.

(*Medals*) పదకములకు.

దిక్కు లేదు."

(*Medal*) పతకముయొక్క లక్షణము.

"*Medal*—Piece stamped in honour of victory Routledge's Desk Dictionary."

మెడలునకిది సరియైన యర్థముండగా పదకములకు దిక్కులేదని యన్నారు. మెడలు అనగా జయము పదకంబునందు దాని నొసంగిన వారిపేరును దానిని చెందిన వారిపేరును చెక్కబడియుండును. కొన్ని సమయంబుల యందు పొందిన వారిపేరును చెక్కరు. ఈప్రకారముగా ప్రమాణము (Gregory's Medal) మొదలైనవి. ఈ మహాత్ములు మెడలును స్వంతముగా జేయించికొని చెంబులపైన పేరుల వేసికొన్నట్లు వేయించుకొన వచ్చు ననికొనియున్నారు. మీకు మన్నింపుమని వ్రాసిన ఏ పండిత బృందమ్మును వీరల మన్నించెనో? ఈపద్యమును జూడుడు:—

ఉ. "బంగరముం బదేసులము ప్రాతిదొ క్రొత్తదొ యింటిలో వలన్
ఖంగువడంగ గొట్టి బొమికంటకు జేతను గొట్టి చేతికిన్
ముంగల వ్రేలఁగట్టిన విభూషణమే యవధానికిచ్చి తాన్
బొంగిన పండితోత్తములు పూజ్యులడే యన్నను జాలదేసుమీ.

"చేతికిముంగల" యడిమీఁది వ్రేలు కొనటచాటి యవల నిరాధారముగ తమ యపారమైనశక్తిచేత క్రొక్కవులు భూషణమును వ్రేలఁగట్టిరి. అహా! భూ గారడి దెబ్బ!

ఏమండీ "బంగరముండ....నదుగా" కాగితములే పిరియము(ఈపిరియము నిఘంటువునందుకూడ ప్రియమైనది) అని వీరికను శేర్పజాలమని వ్రాసినవారికి ఇందు బంగారమెంత సన్నిహిత్యంబై పోయినది ఇంతవరకు తమ వ్రాతలనుజూచి తమను గంభీరవర్తనులుగ నెంచుచుంటిమి! "నీరుచొంక లోతు నిజముగా తెలియదు" అనునట్లు ఈమెడలు విషయంబున తాము గిలికిన పలుకులచేత "పటాటోపో భయంకరః" అను ప్రమాణంబునకు తాము గురియైతిరనియు తామింకను గురువుగారి సగౌరవపరచక పఠింపవలయునని యు నెరుగునది. ఇంతకు తామింతవరకు సంపాదించిన యోగ్యతచేత తమ గురువుగారికి చేయవలసిన గౌరవముచేసి తామభినవకవులైతిరి.

ఇప్పటికైనను తాము మెడళ్ళకును యోగ్యతాపత్రంబులకును భేదంబు లేదని తెలిసికొనియుందురు. సంఘసంతుష్టిని తెలుపుటకో రసికుని యౌదార్యమును తెలుపుటకో మెడలు లేర్పడును గాని తిక్కలేకుండుటకు లేక తామనినట్లుగా త్రుప్పపట్టుటకుంగాని యేర్పడవు. ఈసంగతి జ్ఞాపకముంచికొనుడు. ప్రస్తుతము రాచకీయభాషయైన "ఇంగిలీషు" నందు కొంచము పరిచయమే తమకున్న యెడల అందు 'Medal' "Medalist" అను పర్యాయంబులకు ఎంతటి గౌరవ మాపాదింపబడి యున్నదో తామెఱుంగగలరు.........తథాస్తు.

తాము 17-వ పేజీలో లిఖించిన "కవియగువాని" పద్యంబున కంతయు మాజవాబేమియు అవసరము లేదు ఇంతవరకే తమకు పెద్ద లుపదేశించియుందురు. ఎందులకనగా ప్రాంత బంగారమునకు త్రుప్పపట్టించునంతటి లోకజ్ఞానము తమయందు విలసిల్లుచున్నది. కాబట్టి మెడళ్ళపైనను, వానినొసంగిన యుదారులపైనను, పొందిన పాత్రులపైనను, అట్టి లోకజ్ఞానమే తమయందలరారుచుండును. కాబట్టి మేము కొంచెము తెలుపవలసియున్నది.

గీ. పండితులుచేరి యటమెచ్చి యుండినందు
లకునగాకయూరక యెందుకొసఁగిరిలో
సంగువారలు? దీని విచారమునను
పాత్రులున్నారలే; నిర్ణయంబుఁజేయు.

"త్రుప్పపట్టంగనా" వ్రాసిన పద్యముక్రింద నోరుబ్రువ్వ దిట్టినవ్రాతలున్నవి. ఇక మా మనవి ఈరీతిగ బరగుచున్నది.

ఉ॥ కాలము నేలయిట్లు దమకంబున దూషణ సేయబోలు? శా
కీలిచేతికొద్ది లిఖియించి స్వబుద్ధివిహీనతన్ బొరిం
గాలము మీఁదఁబెట్టి యొసకంబునఁ దప్పికొనంగఁ జూచినా
కాలిక నిర్ణయింప లసమంజ్ఞితబుద్ధుల పద్ధతందురే?

ఉ॥ "భారతి వేశ్యయామె" నని వ్రాయఁగఁ జేతికి నెటులొప్పెనో?
భారతి లేనివాఁ [illegible] పశ్వుకదా? యెందుచేఁ గాని యుట్టెనో?
భారతియందు నమ్మలుగు దావసమా [illegible] కారము
శ్రీరహి వాజ్మ [illegible] [illegible] ధరా!

ఉ॥ "వారక భారతీకలన [illegible] [illegible]
ల్పాతట [illegible]" నంచు [illegible] [illegible] గదా? యిం
పొర బలిత్రతాప్తి నల భారతి [illegible] [illegible] వి
యోచహి కొండుటుంటును [illegible] యిది [illegible]?

ఉ॥ అపెగు వేశ్య [illegible] [illegible] దిగనట్టి [illegible]
జేపియు [illegible] [illegible] [illegible]
గామితరి [illegible] [illegible] [illegible]
తానలభారతి [illegible] [illegible] [illegible]!

ఉ॥ "[illegible]" యుంచు నెంచి తా
నొంగ [illegible] [illegible] [illegible]
మేలది కాదు పోతనది [illegible] [illegible]
" కాలము [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
వ్రాయవరాలు [illegible] [illegible] [illegible]॥

ఉ॥ భారతిలోకమాత [illegible] [illegible] [illegible]
దారక [illegible] [illegible] [illegible]
పారఁగ [illegible] [illegible] [illegible]
గౌరవముం [illegible] [illegible] [illegible]
పొపిన [illegible] [illegible] [illegible]
దానపివంగ [illegible] [illegible] [illegible]
వారు! "మతోఁచు చెప్పిన వినఁడు [illegible]" [illegible] [illegible]॥
"తెలివిడి" యంచు [illegible], "[illegible]" [illegible] [illegible]
కవితుల సభయేపి [illegible], న్నులకాగదు [illegible] [illegible]॥

సీ॥ మాబోంట్లకున్ మహిమాయు [illegible] బుధవిహీనంబని వడివినారు
కవితావిలాసక గౌరవంబేలేక [illegible] దరిసినారుఁ

పూర్వాంగ్లేక నిజపతి రీతి "నిక్కా" గట్టుకొన సమకట్టినారు
లోకప్రచారమ్ము లోకొప్పినట్లుగా బంగారమును త్రుంపఁబరపినారు
సీ॥ వారె! వహవా! సహభాష ప్రాయపట్టు, తమ్ముమహానీయులైన పూర్వమ్ము కవులు
తగ ప్రథితములం బలుకరే? తిక్కనలకు ఛీ! ధనత్కృప కర్ష్మతం జెందలేరె॥

ఇంతటికి పుస్తకము చాల పెరిగిపోయినది అయినను తనును తెల్పి చెప్పవలసిన సంగతులు కానే లేదు అయినను మేముచేసిన ప్రతిజ్ఞ ననుసరించి సంగ్రహించెదము. తాము వ్రాసిన కవిత్వంబును సంగతులను చూచిన మాకు తాము గ్రంథములని యూహింపుచున్నది "ఆత్మవత్ సర్వభూతాని" ప్రకారము తమ బాధారము కాబట్టి తామందఱు తమవలెనే కష్టపడి కవనము నేర్చుకొనవలెనని యనుకొంటిరి. అందులకే విద్వాంసులు ప్రాంతములయిన తిరుపతి వేంకటేశ్వర మహాకవులను "పండ్రెండు పూర్వస్త్రీగా గడాచిట్టున నేర్పించి కష్టపెట్టి పటాపటికృతముని మా కిక్క చెంపలను గోడవలెంగద" యని నిశ్చయించిరి. అయ్యో! తిరుపతి వేంకటేశ్వరులు కష్టపడుచున్నారనిన తమ తెలివి తేటలు కేమనగలము. నష్టపడియూరు జరిగిన యవధానపుస్తకంబు విచారింపగా తిరిగి వారు విఫలలని యూహ్యమగునుచు. ఈ సంగతి నెఱుంగలేకపోయిరి. అట్టి తాము కొంతదూరంబుననున్న శ్రీ మహాకవులుగారి యొక్క నిజము నెఱుంగలేక కలిగిద కనుగొనుడు.

"(12) శాఖా చంద్రికాపర్వము రిజిష్టరీ సూత్రమునకు సరియయిన నకలు

దివాకర్ల. తిరుపతిశాస్త్రుల నివాస స్థానిగారివద్దనుండి	శ్రీ వేదమూర్తులైన చర్ల. వెంకటాచలపతి శాస్త్రిగారికి.

....

ఉ॥ గోణముకప్పుటాది ప్రకోటి నుతింపఁగ విద్వాంసపీ
వేడికయూమఁ చేర్చి వేంకటశాస్త్రి ప్రాగభఁగము
వాణివినంబపం బజను నప్పుడు; సంతపింపఁరింటికం
బ్రాణము తోడఁ బంపినని మాత్రము మిమ్మునుతింత్రు నిచ్చలున్।

(గీరతము) మొదటిభాగము.
శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వర మహాకవులు"

మఱియు.

"గద్వాలలో మధ్వస్వాములవారి దర్శనము

సీ॥ అతిబాల్యఏవ దివ్యతార్కికపట్టణే కింకవిగజసింహ కీర్తిమాప్య
తద్వయస్యేవ సంపద్వత్సవలపురే విద్వత్కవీంద్ర సద్బిరుదమాప్య
తదధికేవయసి బృందావనేపట్టణే బాలకలానిధి పదమవాప్య
తద్వయస్యేవ విద్యద్వతి హరిపురే బాలసరస్వతీ పదమవాప్య
గీ॥ ఆంధ్రగీర్వాణ భాషయో రపరిమితను, పద్యగద్య నయానికా వ్యానినైక
విషరసాని విధాయభో బునవరేణ్యా, మదనాయ సమాగతో వందనీయ
తిరుపతి వేంకటస్సత్య ధీరతీర్థః॥ ... ...

(ఇతి నానారాజసందర్శనే" శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వరకవి)

ఇట్లున్నది. చంద్రికను చూచియు తాము భ్రాంతిఁజెంది మీరు గురువెవ్వరని వ్రాసినారుగదా! ఇక దేశాంతరపండితుల గ్రంథ పరిశీలనమునందు వారిచరిత్ర విజ్ఞానంబునందును ఎంతటి బుద్ధిపాటవంబు నెరపింపఁగలరో విజ్ఞులెఱుంగఁకపోరు. వారియందుండిన ప్రతిభయిది. తాము వ్రాయువ్రాఁతల చేత వారికి లోటురాదు.

"వనితయు, గవితయు తనయంతన" యను నీకూర్పు తమయందు వర్తింపదు. ఇఁక కష్టపడిన పాండిత్యమున కంతము లేదు. ఆహా! మంచి శ్లోకకవులు దాపరించిరి.

పేజీ 19 "ఇఁకఁ దుంగభద్రలోన" ఇంతవరకు తమయందు వృద్ధపండిత ప్రకాండగౌరవంబు నుంచియుంటిమి. ఇఁకట దానిని పరిశీలింపవలయును. పై పద్యాదికంబునందు తమయొక్క యనుభవంబును జెప్పిరి కాని ఇంకేమి లేదు.

విద్వన్మణులారా! అభిజ్ఞులారా! రసికులారా! ఆర్యులారా! ఈ నిష్పక్షపాతంబయిన పరిశీలనవలన శ్లోకకవులు తాముచేసిన "సత్యంవద, ధర్మంచర" యను ప్రమాణము ప్రకారము ఈ "పొట్టేల్కథ" నందెంతవరకు నడచికొన్నదియు ఓర్పుబూని వ్రాసినదియు తెల్లంబగుచుండుట లేదా? ఈ విషయంబును నిర్ణయించుటకు మీరెల్లరును విలసిల్లుచుండఁగా మేమెందులకు విశేషించి గష్టింపవలయును. అయినను బూనికొంటిమి కాన నిఁకఁ గొండొక సంగతులఁజెప్పి చాలించెదము.

....

ప్రకృత మనుసరింతము ....

పేజీ 20 "కర్మాలులోఁదాఁ గావించిన.........దంట" ఈ "దంట" సాక్ష్యమును తమరెక్కడనుండి సంపాదించగలరో? ఈ చిన్నిపొత్తము తమ యపర బ్రహ్మశక్తిని వేనోళ్ళఁ జాటుచున్నది. ఇంకను దీసంత వేయింతలు గానున్న పెద్దలహృదయంబు లున్నవి మహాకవులకు తిరుపతి వేంకటేశ్వరులకు తాము చేసిన గౌరవమునుఁబట్టి రినిఁక దాము రప్పించుట తమ భూస్వాలక్షుందు వారినిగూర్చి చేసిన ప్రశంసనమునకు క్షమాపణ వేడుకొనుట కొరకేమో? తథాస్తు!

ఇతి విమర్శకః,

సత్యవాదీ.

తృతీయవిక్షేపణము

సమాప్తము.

శ్రీరామచంద్రాయనమః.

రఘు ం ఘూ మూ య త ము

"చూ! గారడీ"

ఈ చతుర్థవిక్షేపణము. ఈ

అహో! అసూయాదేవతా! విపరీతంబుగా నిర్మించుటయందు నిన్ను మించిన దిక్కొక దయ్యముండునే! నీచే నావేశింపఁబడుటచేతఁగదా ఆ పరమ పావనశీలుఁడైన కౌశికుడు సత్త్వగుణ రాశియైనట్టి విశ్వామిత్ర మహాముని నీంద్రుని కుమ బుద్ధిబద్ధకంబు నూసంగా ఎన్నడో కుట్రలు పన్ని నిర్దోషులైన శ్రీరామ హరిశ్చంద్రనరపాలురను గుటుంబసమేతముగ నరణ్యమునకుం బోవంజేసి కారలను బాధ్యతిప్పలఁ బెట్టెను. అంతేకాని రాజన్యులకీర్తి చంద్రికల కేమైన లోటుకలిగెనా? నాసచే దత్తము ప్రకాశించుచున్నను అసూయాపరులయొక్క కుట్రలదాటికే వారే వదాన్యులు. అట్టి యసూయాపరులీ యితిహాసములమునఁ గతయుగంబులనుండి యుండిరని తెలుపుచున్నది.

ఇపుడు వారిసంఖ్య హెచ్చి పెచ్చుపెరుగుచున్నది. కాన కలిదేవుఁడు తన మాహాత్మ్యంబును ఈరీతిగా అసూయాదేవతను నియోగించి చూపించుచున్నాఁడు. ఈ వ్యాసంగంబున జాలకాలము చదువరులను బ్రవిష్టులఁ జేయుట గొప్పకాదు. అయినను అవసరమగుటచే ఇంకఁ గొంతవరకు వారికిఁ గొన్నిసంగతులు తెలిపి తరలెదముగాక.

బ్రహ్మశ్రీ, శతావధానులు విద్వత్కవులు, బాలసరస్వతీ, బాలకళానిధి కింకవీంద్ర ఘటాపంచానన తిరుపతి వేంకటేశ్వరకవులు తమ "నానారాజ సందర్శనంబు" లో జెప్పియున్నారు. ఆ పద్యభాగం బిందు బాగుగ ననుకరించి యుపయోగించెదను.

దానినిందునందులకుం బొందుపరచెదము.

ఉత్పలమాలిక: ఓ గుణ యసూయ! నీదయిన యాగడమెల్ల వెలుంగనాయె; నీ
దీనత తెల్లమాయెఁ ద్విపదధీనుల దుర్గతి స్పష్టమాయె; నీ
హానికరంపుఁ జేష్టలవి యందరకున్ విశదమ్ములాయె; నీ
జ్ఞానము గానవాయె; నినుగాంచిన కార్యము చక్కనాయె నీ
మానము గాలిపోను ... ...
... ... యశ్యకే
కేనొక సత్ప్రబంధమున హీనరసమ్ము లెసంగఁ జెప్పినం
గానిత్వదీయ చేష్టల వికారము చేగయి పెక్కఁ జేసి య
జ్ఞాన గుణమ్ము బోవిడచి "తప్పులు వొప్పడఁ జేతు" నంచు కొం
తేని యహంకృతింబొనిపె చెయ్యెడలం దొసఁగుల్ ప్రసంగక
మ్యాన గుణాతిరేకమున నొప్పెదు మేఁటి ప్రబంధమందున
జ్ఞానికిఁ గాక జ్ఞానికి దోసంగు లెసంగునె! నీదు ప్రేరణం
బూని "గుణంబు దోస" మని బొంకినఁ బోవునె! తక్కు పండితుల్
దాని గుణాగుణంబుల విధంబదితెట్టకుఁ బెట్టరే? నిజం
బేని యొకండు కాదనిన నేమగు? వెన్నెలచూచి పంకజం
బూసునె మోద మంతటనె యెద్దకునయ్యది నింద్యమౌనె? కా
నీనిను మెచ్చవచ్చుఁ ద్విపదధీనులు లోకులొనర్చు నిందకుం
గాని యసత్య మాడుటకుఁ గానియ మార్గములందుఁ బోకకుం
గాని యయుక్త వర్తనకుఁ గాని పరాత్కృతిఁ బొనర్పఁగాఁ
గాని యిహమ్మునందయినఁ గాని పరమ్మునఁ గాని సందియం
బూనకు పాపమెంచరు వశోద్ధతులై చరియింత్రు...

పేజి-౮౯ నానారాజ సందర్శనము.

శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వరమహాకవులు.

ఈ విషయంబును జదువరులకుఁ దెల్పికొనుటకు మా కీ పద్యంబులె వలన నంతయు ననుకూలంబు కలిగినది. ఏతద్రచయితలకు మహాకవులకు కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనశతంబుల నర్పించుచున్నారము.

ఇఁక నీయనూయ ప్రస్తుతాంశంబున కెట్లువర్తించునో విచారింప వలయును.

"23-వ పేజీ పొట్టులడ్డు" లో గుప్తగారిచే "రీడింగు రూము" నందు తిలకింపఁబడిన దక్కతు బుక్కునుగూర్చి క్రొక్కవులుగారు మరల వెక్కిరింపులను వెదజల్లుచున్నారు. పాఠక మహాశయులారా! యీకవులయొక్క చాతుర్య మింకను కొంత మీకుఁ దెలుపవలసియున్నది. ("భూస్కాలడ్డు. పేజి-21") ఇందు పరసంగా ప్రశంసించిరి.

22, 23-వ పేజీలలో క్రొక్కవులుగారు తమ సంఘాభిమానమ్మును వెల్లడించికొనిరి.

24-వ పేజీ:-పాఠక మహాశయుల కీకవులు బాగుగా పరిచితు లయినారు వీరు ఉన్నది లేనటుల లేని దున్నటులుఁ జెప్పుటకుఁ గల్పించుటయందప్రతిమానులని యెరుంగుట యయినది ఈ పుటయందున్న యితరములయిన వెక్కిరింపులటుండనిండు! ....గుప్తగారుకూడ మెంబరుగానుండిన యీ "రీడింగురూము" నందు "గుప్తగారాగ్ర...." శుంఠలకా.... వేసినారు "అసి" అని వ్రాయించిరి.

ఆహా! యభినవకవులుగారూ! గుప్తగారువ్రాసికొనిన ప్రార్థన యందు తామన్నప్రకారమే యున్నదా? గుప్తగారవధానవిషయంబునఁ గాలవ్యత్యాసంబును గల్పించి వ్రాసియున్నారు. దానిసత్యము తెల్లమాయెను. వారేదు కల్పనచేసినది గొప్పకాదు కాని కనులారఁగాంచి మనసారఁ జదివిన యీ గుప్తగారి ప్రార్థన నీరీతిగా, మీకల్పనములను కంటకములకుఁ దగిల్చి, వికృతముగా నించి పాఠకులకుం జూపనెంచితిరా? రీడింగు రూములోనుండు మనవి పుస్తకం బెందునుబోదు. మీరు కల్పించిన యర్థంబును దాని యర్థంబును వని "ఫనక్కు" ను తెల్లంబగును.

ఇట్టి తంత్రంబులను బన్నుటయే వీరి మర్యాదయా యేమి?

మొదటఁ జెప్పినట్టుల నీ "భూస్కాలడ్డు" నందు స్వకపోల కల్పితములును, దురుక్తి లీలజల్పితములును, దూషణములును, ఆశ్చర్యములును, మిక్కుటముగానున్నవి. ఇవన్నియు విమర్శనకు సామగ్రి కావు. వీరు వ్రాసిన పుస్తకమ్ము నిశ్చయంబుగా "భూస్కాల" డ్డని పించి కొనఁగలదు.

పేరు అనఁగా క్రొక్కవులుగారు కుంతల విషయికంబుగా వ్రాసిన దంతయు కల్పనా మాత్రంబని తెలియుచున్నది. కాఁబట్టి యీ విమర్శనంబున వారిదూషణం బెంతయున్నను అయ్యది "పొట్టేళ్లు పందిలి" పాట్లు ప్రాయం బయిపోయి ఝంఝామారుతోద్ధూతంబగును. సంశయము లేదు.

మహాశయులారా! యింతవరకు వ్రాసివ్రాసి యీ "ఘూన్నాలక్ష్మి"న తుదకు తమతీరు మానమును "బిరబిర" యని తెగిల్చిరి.

గుప్తగారు దస్కతుఁ జేయుట "బిరబిర వ్రాయుట"

దానిని గొట్టివేసిన యవివేకులు, వీరింతకుముందు గుప్తగారిని "కుంతలు" అను పదంబు నుపయోగించి సంకులకు ఆక్షేపించిరి ఆ విషయంబుననే యీ సందర్భంబుననే కవులుగారు, "అవివేకులు" అని పయిన వాడి రెండవసారి తొందరచే చేయి కిపిసి వ్రాత చెరిపిబెట్టుచున్నారు. అట్టి కొట్టివేసిన యవివేకులు, అనఁగా కుంతలు చేయుటచే "కీలింగు రూపము" కుంతలు ఆకరమయినటుల నపకీర్తి కలుగఁజేయునని గుప్తగారు సూచనను మరిపి చేసినారు.

"ఆకరా స్థాన ఖన్యోర్భవా"

ఇతి నానార్థరత్నమాలా,

ఆకరము ఇది స్థానమునకు లోహారత్నములు పుట్టుగనికిని, కూటమికిని పేరు.

ఇందు 'కీలింగు రూపమునఁగా' సంపదచే కష్టము కాని, వారి స్థానమాత్ర మయిన చోటు కాదా. అనఁగా వారి కీలింగు రూపమునందే కాపురముండుట పొసంగదు. ఇక్కర్థంబు నొక్కకోసినయెడల కుంతలను రత్నంబులే 'కీలింగు రూపమునందు పుట్టుటలేదు. కాఁబట్టి, యీ వర్ణనమందు "ఆకర" శబ్దంబునకు 'కూటమి" యను అర్థమిచ్చును. అది యిందు వర్తింపదు. "భోజనశాలయందు సైంధవమును, గుగ్గిలము దెచ్చినట్లు" ఇక్కడ 'ఆకర' శబ్దంబునకు ఓఘమని అర్థంబును గల్పించుట నిరుపయోగము. "బానిస తేనెలో నరవపాలు విరుగ్గుబెట్టు" అను మాట ప్రకారము స్వేచ్ఛమయిన కీర్తిచే కలరాదు. [illegible] "కీలింగు రూపము" [illegible] నపకీర్తి రావచ్చునని [illegible] సంభవము అంతేకాని, కీలింగు రూపమునం [illegible] కుంతలు [illegible] సంభవము కాదు.

ఇంత వ్రాయుటచేత కవిత్వము పూజ్యముచే దొరకునటియు, అందు శతావధానాదు కవిత్వము [illegible] మిక్కిలి పూజ్యపదవి [illegible] వేర్పడునటియు విశ్వసించినట్టు యయినది. అయ్యది గుప్తగారికి [illegible]

గ్రహంబువలన గురుపుత్రులవారి కరుణావశాన పెద్దల యాశీః ప్రభావంబు వలన లభించినదని తెలుపుట. అట్టివానిని ప్రోత్సహించుట మా కర్తవ్యము. ఆ కర్తవ్యమును సూచించి, వానిని కొంతగా ప్రోత్సహించుటకై, ఈ "రీడింగురూము" నందుఁ జేరి తమ యభివృద్ధి [illegible] గ్రంథ [illegible] ప్రాయుట యు [illegible] పండిత ప్రత్యుత్పన్నం బులు [illegible] దా [illegible] ప్రాసికొను టకు [illegible] తెల్పి పలికిన [illegible], తమ (గుప్త గారియొక్క) [illegible] చేత [illegible] టచేత, "రీడింగురూము" [illegible] యుఁ గాక, [illegible], వారికిని [illegible] ము [illegible], [illegible] చిన్నంబులు రీడింగురూము [illegible]! [illegible] చిత్తతో వారు [illegible] ప్రసిద్ధి [illegible] [illegible] శక్తంబుల [illegible] విన్న [illegible] బులు లేవు. [illegible] కల్ప [illegible] దేశాభి [illegible] బును సూ [illegible] తాము ప్రా [illegible], [illegible] వాని [illegible].

[illegible] ంపించిన [illegible] గాపించి [illegible] కాదో [illegible]! [illegible] యొక్క [illegible] చేసినపనికి [illegible]. కాని, వారు [illegible] కుంటుట

చేత వారు అనఁగా బ్రహ్మశ్రీ, యనుముల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు పండితులు భాషాభిమానులు, ఉదారులు, సజ్జనమాన్యులు, అని యెఱుంగుదుము. వారిశిష్యులమని చెప్పికొనుచున్న వీరి యుద్యమంబును వారెఱింగియుండిన యెడలఁ దగురీతి ఛీకొట్టియుందురు. ఛీకొట్టిరో లేమో? యటులే యయి యుండిన యెడల, వీరు గురుధిక్కారముఁ గావించి, యీపనిఁ జేసిరని యూహింపవలయును. వీరినుండి వారికిఁ గీర్తి. ఆహాహా! యెంత పెరిగి పోయినది? ఇందులకు అనఁగా ఈ భూస్వాలడ్డును చెడఁగొట్టుటకు పండితాభిప్రాయంబులు మాకు సహకారంబు లయినవి అందులకు తత్పండితులకు మా కృతజ్ఞతా వందనములు.

మొత్తమునకు గుణంబులుండఁగా విషయంబునందు వానిం బోవిడచి "...... ధిషణా భీక్షుఁగణ యుక్తదోషాగు ణేషు విలసత్ప ......" అనగా "వ్రణముఁగని నిర్మలాంగంబు వదలు నీఁగ" అనునట్లుగాఁ దప్పులఁ బట్టుటం దుపయోగంబు కలదా? ఆహా! యిట్టివారి సంపర్కంగాంచి యెూకదా! యొక మహానుభావుం డయిన పూర్వకవి, వేసారి,

"క॥ ఎక్కలు బొక్కలు వెదకును, అక్కజముగ నూరఁబంది యఁగడిత వెదకున్, కుక్కలు చెప్పులు వెదకును, తక్కిడి నా....కొడుకు తప్పె వెదకున్॥"

(చాటుపద్య మణిమంజరి)

అని చెప్పెను.

ఈ "భూస్వాల" గ్రంథము బాగుగా నుద్ధూతంబయినది. ఇంకను అభినవకవులుగారు వ్రాసిన "బాధగురువు" "డ్రామా" మొదలయిన పుస్తకంబు లున్నవఁట. ఇంక నితరములు అచ్చుకానున్నవఁట. వాని నన్నిఁటిని బరిశీలించి, విన్నవించుకొన వలయునని, మాకు కోరికయున్నది. అయినను ప్రస్తుతమిట్లు తెలిపికొనుచున్నారము. ఇట్టిది వ్రాయుటకిచ్చుకపై బ్రహ్మాస్త్రప్రయోగము. అయినను ఇఁకమీఁద, నిట్టి దుర్విమర్శనంబులు మమ్ములఁ గాని, గురుగారినిగాని నిషేధింపవని రసికులయిన తాము దృఢంబుగా నభిప్రాయపడవలయునని శ్రమఁగైకొని విన్నవించుకొంటిమి.

"భూస్వాలడ్డు" కేవలము అసూయా ప్రధానంబయినది. అభినవకవులు మాత్రము అసూయను బూనుటకుఁ గారణంబు లేదు. కాని మిత్రప్రోద్బలం బెక్కువ యగుటచేత, దీనిని జేయఁగలిగిరి. "సంఘంబులు కలాయశే" సహవాస దోషము. వారేమి చేయఁగలరు? ఈరీతిగా సాహసము

"భూస్వాలద్దు" కేవలము ! అన్యత్ర్య ప్రధానంబయినదనియు, అనూయాకలంబయినదనియు, నిర్ణయింపఁబడినది. కాఁబట్టి దుర్విమర్శకు లింకమీఁద నిట్టివి గలిగినను తాము నిర్ణయించుటకుఁ గలరనియు మేమంత శ్రమఁగైకొన వలసి యుండదనియు, ఈ విమర్శనంబులవలన, మీ యాభిమాన ప్రసార్థంబుల మరల్పకుఁడనియు, వేఁడికొనుచు అభినవకవులుగా రెంతటి పండిత ప్రకాండు లయినను వివేకముండినయెడల, కీర్తిశాలి కావలయుననీ యిచ్ఛయుండిన యెడల పక్షగ్రంథంబులను వ్రాయుదురుకాని యిట్టికు విమర్శనంబులకు, దూషణంబులకుఁ దొడఁగొనరు గాత యని విరమించుచున్నారము.

శ్రీరామచంద్రార్పితమస్తు.

రసికజనార్పితమస్తు.

ఓం శాంతి, శ్శాంతి, శ్శాంతిః.

కర్నూల్పురి
19-12-19.

ఇతి విమర్శకః,
సత్యవాదీ.

చతుర్థవిక్షేపణము

సమాప్తము.

రఝంఝూమారుతము శాంతముః.

అనుబంధము.

పై పేరితో నీక్రిందివిషయమును జేర్చకతప్పినదికాదు. ఈ మాసమునవి వలన శ్రీ క్రొత్త కవులుగారికిఁ బ్రోత్సాహకు లెవ్వరో తెలియఁగలదు. "భూస్కాలర్షు" ను ముద్రించిన "చంద్రమౌళీశ్వర ప్రెస్, కర్నూలు" వారు అవసరమును దాటిన కాగితములనన్నిఁటిని దుకాణములలో విక్రయించుచుందురు. అట్లే వారొక కాగితములప్రోవు నొక దుకాణంబునందు విక్రయింపఁగా నందు అభినవ కవులుగారు వ్రాసిన "భూస్కాలర్షు" వ్రాఁతప్రతియొకటి యుండెను. అది మాకంటఁబడినది. దానిని బహిరంగముగాఁ గొంటిని. మా ప్రకటన నియమములకు సంబంధించునట్టుల దానికొకజాబుఁ జేర్పఁబడినది. ఎట్లన:—

మహారాజశ్రీ, యస్. వి. రాఘవయ్యగారి సన్నిధానమునకు, కొంగవరపు క. వెంకోబరావు నమస్కారములు. అయ్యా, మేము కర్నూలునకు వచ్చినప్పుడు తమతో ముచ్చటించినరీతిగ యిందువెంట నాప్రచురణమును పంటించినాను. తాయనగారితో యీ సంగతినంతయు దెల్పి వారి శోధన మైన పిమ్మట నచ్చొత్తింపవలెను. ఇందులకాయన వొప్పుకొనినయెడల నా యుద్యమమును మానుట నావంతయుగాన ముందువెన్కలు విచారించి కార్యమును నెరవేర్పఁగలరు.

(ఎఱ్ఱపెన్సిలు గీఁతలు) ఈ పెన్సిలుతో గొట్టఁబడినవాటిని వదలుకోవలెను.

(sd) అభినవకవులు.

తాయనగారి పేరువేయక ప్రకటింపవలయును.

(sd) లాయర్. వెంకోబరావు.

21—11—18.

ఇందువలన ఈపని, అభినవకవి గౌరవనీయులైన దక్షిణాత్య ప్రోత్సాహమువలన నయినదని యూహింపవలయును. సహృదయులారా! యెంత స్వల్ప వివాద వటబీజ మెట్టిది? పరిశీలింపుఁడు. కడపటఁ జెప్పెదను శ్రీ తాయనకవిగారికిని, శ్రీ శతావధానిగారికిని ప్రాముఖ్యము పోరాటములో గానవచ్చు శ్రీపింగళ సంవత్సర ఫాల్గుణ శుద్ధ పంచమీ మంగళవారము, కర్నూలు శ్రీరామభజన సమాజ వార్షికోత్సవ సభయందుఁ దర్కాలంకృతులైన శ్రీ గుప్త గారిచే శ్రీ తాయనగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించుటకు కోరఁబడి యనుగఁబడి సహించి నిర్వహించిరి. విరమించెదము.

శ్రీ రామచంద్రార్పితమస్తు.

ఇతి విమర్శకః
సత్యకా.